

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

32E JAARGANG

WOENSDAG 13 AUGUSTUS 1947

No. 1579

COMMISSIE VAN REDACTIE:

H. W. Lambers; N. J. Polak; J. Tinbergen;
H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries;
J. H. Lubbers (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: A. de Wit.

Administratie: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon: Redactie 38040, Administratie 38340. Giro 8408.

Abonnementsprijs van het blad, franco per post in Nederland f 26* per jaar. Overzeese gebiedsdelen en buitenland f 28 per jaar. Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar. Losse nummers 75 cents.

Aangetekende stukken aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Tel. 69300, toestel 6).

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week	643
Uit buitenlandse bron	643
A tale of two cities door Mr K. P. van der Mandele	644
Noodvoorziening Gemeentefinanciën 1948, 1949 en 1950 door Prof. Mr C. W. de Vries	646
De toekomstige werkloosheid door A van Wijnen ..	647
Welke maatregelen van de fiscus kunnen het sparen bevorderen door Mr J. van Hoorn Jr.	648
Aantekeningen:	
Rondom het „Marshall-plan”	649
Franse moeilijkheden	650
Internationale notities:	
Economische consolidatie in Zuid-Afrika	651
Verkeersproblemen in de Verenigde Staten	652
Deense kuas	652
Geld- en kapitaalmarkt	652
Statistieken:	
Bankstaten	653
Stand van 's Rijks Kas	654
Productie en export van natuurrubber	654
Buitenlandse kapitaalsaldi in de Verenigde Staten	655
Groothandelsprizen huiden en stenen	655
Goudproductie	655

DEZER DAGEN

een schijnbaar rustpunt. Wat zal nu ontspanning brengen: terra incognita of platgetreden paden? In Indonesië heerst, politiek althans, de status quo ante; de Republiek stelt zich buiten Linggadjati. Militair denken ook Australië en

India in retrograden; zij wensen de politionele actie tot verboden wandeling te maken. Vooralsnog behoudt van Mook's „J'y suis, j'y reste” zijn gelding in het belang van bevolking en minderheden. Blijven de problemen op het punt, waar zij waren, vele personen gaan over de Indonesische kwestie op reis. Lake Success is voor de meesten hunner het oord van bestemming, een uitspanning, waar men voortdurend in touw blijft. Verplaatsing naar internationaal niveau kon de moeilijkheden van het traject niet veranderen. Nederland wijst nogmaals op een binnenpad: de rondetafelconferentie. Wie zal de paarden vóór de wagen spannen? Minister Neher soms, die schielijk naar Indië gaat, per K.L.M. met minder pleisterplaatsen? En dat, hoewel Nederland's wederopbouw blijft dringen; gezien de Deviezennota althans schort er, na de van de Wereldbank verkregen lening van \$ 195 miljoen, aan de leeftocht voor 1947 nog rond f 350 miljoen.

Dollars als onmisbaar proviand. De weg, die Attlee koos voor Engeland's herstel, leidde in Groot-Brittannië niet tot een gunstig onthaal. Zolang de economische politiek de oude wegen volgt, blijft het eigenlijk probleem voor het Engelse publiek terra incognita. Minister Dalton moest inmiddels verklaren, dat het nooddrantsen van £ 600 miljoen niet in zijn geheel voor aanspreken vatbaar is; „alas, as an oracle he was wholly dumb”, zo zeide de „Financial Times” van de minister van Financiën.

En „intensification of the mixture-as-before”: de kenschets van „The Economist” voor de regeringsvoorstellen typeert ook een ruimer situatie. Het „Marshall-plan” althans blijkt een voorshands onbereikbaar vergezicht; de Engelsen — tocht naar Canossa? — trokken naar Washington voor besprekingen over het vijfde rad aan de wagen: de steenkolenproductie in het Ruhrgebied — met Frankrijk als „facheuse troisième” — terwijl ook inzake de clauses van de dollarlending de Amerikanen voor een onderhandse verkenningstocht bleken te vinden. Daarnaast doet Engeland pogingen in Oostelijke richting: een aanbod aan Rusland om de handelsbesprekingen te hervatten en een commercieel accoord met Hongarije.

Volgens de Verenigde Staten vormt de Balkan inmiddels politiek een steeds onherbergzamer oord: Roemenië ontving een Amerikaanse protestnota, Hongarije zag zich een dollarcrediet voor de aankoop van katoen ontgaan, in Joegoslavië klaagde Tito over een Amerikaanse economische blokkade. Ook de overneming door de Russen van de grootste Oostenrijkse olieraffinaderij en het daarop volgende protest van de andere drie der grote vier ging geheel in het spoor van vroegere voorbeelden. Platgestreden paden: in de commissie voor atoomenergie is verschil van mening tussen de Verenigde Staten en Rusland thans meer dan ooit een feit. De weg van de Franse premier Ramadier keert al evenzeer steeds tot hetzelfde uitgangspunt: een motie van vertrouwen.

Behoud van uitgangspunt zelfs bij verandering van plaats: Gandhi vestigt zich in Pakistan, trouw aan zijn ideaal van samengaan.

NORTHWESTERN AND PACIFIC HYPOTHEEKBANK N.V. DE TWEDE NORTHWESTERN AND PACIFIC HYPOTHEEKBANK N.V.

TE AMSTERDAM.

UITGIFTE VAN

\$ 1.340.000 3 1/2 pCt. Pandbrieven
Northwestern and Pacific Hypotheekbank N.V.

en van

\$ 660.000 3 1/2 pCt. Pandbrieven

De Tweede Northwestern and Pacific Hypotheekbank N.V.
in stukken aan toonder van nominaal \$ 400 en \$ 200

Ondergetekenden berichten, dat zij de inschrijving op
bovengenoemde pandbrieven openstellen op

MAANDAG, 18 AUGUSTUS 1947;

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur,
tot de koers van **100 pCt.**, de dollar berekend a f **2,65**

te **AMSTERDAM**: ten kantore van de Heren **HOPE & Co.**

en van de Heren **NACHENIUS & ZOON,**

te **ROTTERDAM**: ten kantore van de Heren

KRAEMER VAN DER KOOY & Co.

te 's-**GRAVENHAGE**: ten kantore van de

N.V. BANKIERSKANTOOR VAN LISSA & KANN

en van de Heren **KRAEMER VAN DER KOOY & Co.**

met recht van voorkeur voor de per **19 Sept. 1947**
aflosbaar gestelde Pandbrieven der **Northwestern and**
Pacific Hypotheekbank N.V. en van **De Tweede North-**
western and Pacific Hypotheekbank N.V., op de voor-
waarden van het prospectus d.d. 8 Augustus 1947.

Prospectussen en inschrijvingsformulieren zijn bij de
kantoren van inschrijving verkrijgbaar.

Northwestern and Pacific Hypotheekbank N.V.

De Tweede Northwestern and Pacific Hypotheekbank N.V.

AMSTERDAM, 8 Augustus 1947.

Annonces voor het volgend nummer

dienen uiterlijk Maandag 18 Aug. a.s. in het bezit te
zijn van de administratie, Lange Haven 141, Schiedam

DE TWENTSCHE BANK N.V.

MAANDSTAAT OP 31 JULI 1947

Kas, Kassiers en Daggeldleningen	f.	16.883.869,50
Nederlands Schatkistpapier	610.679.828,08	
Ander Overheidspapier	1.238.882,31	
Wissels	914.535,59	
Bankiers in Binnen- en Buitenland	18.055.333,03	
Effecten en Syndicaten	1.956.381,72	
Prolongatiën en Voorschotten tegen Effecten ..	11.083.925,30	
Debiteuren	83.157.230,29	
Deelnemingen (incl. Voorschotten)	8.558.870,35	
Gebouwen	3.500.000,—	
Belegde Reserve voor Verleende Pensioenen ..	1.023.837,81	
	f. 757.052.693,98	
Kapitaal	f.	40.000.000,—
Reserve	12.000.000,—	
Bouwreserve	2.000.000,—	
Deposito's op Termijn	63.497.757,63	
Crediteuren	623.874.849,47	
Geaccepteerde Wissels	21.814,18	
Geaccepteerd door Derden	200.145,05	
Overlopende Saldi en Andere Rekeningen	14.434.289,84	
Reserve voor Verleende Pensioenen	1.023.837,81	
	f. 757.052.693,98	

ROTTERDAMSCHÉ, BANKVEREENIGING

225 VESTIGINGEN
IN NEDERLAND

REISCHÈQUES

VOOR

BELGIË

Vermogensheffingen

Objectieve en deskundige
voorzichting aan bedrijven en
particulieren die een deel van
hun vermogen moeten vrij-
maken voor betaling der ko-
mende heffingen, verstrekt de

Naam. Venn.

Hollandsche Belegging- en Beheer-Mij.

Anno 1930

Heeregracht 320 - Amsterdam C

Commissarissen:

Prof. Ir. I. P. de Vooyt;
Drs. J. H. Gispén;
Mr. J. E. Scholtens.

Directie:

Gerlof Verwey;
Dr. F. Ph. Groeneveld;
A. C. Leeuwenburgh.

Behandeling van alle
bankzaken

* *

Bezorging van alle
assurantiën.

R. MEES & ZOONEN

ASSURANTIE-MAKELAARS

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 'S-GRAVENHAGE

DELFT - SCHIEDAM - VLAARDINGEN

N.V. KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE ZOUTINDUSTRIE

Boekelo • Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

Fabriek van:
zoutzuur, (alle kwaliteiten)
vloeibaar sbloor
sbloorbleekloog
natronloog, caustic soda.

gispen

meubelen en gisolampen

culemborg
amsterdam
rotterdam

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

DE ARTIKELEN VAN DEZE WEEK.

Mr K. P. van der Mandele, *A tale of two cities.*

Twee steden, Amsterdam en Rotterdam, hebben ieder, op grond van eeuwenoude ervaring en oriëntatie op respectievelijk Indonesië en Duitsland, een nieuwe taak te vervullen bij de aan- en inpassing van Nederland in de veranderde omstandigheden van na de oorlog. Het gaat daarbij niet om de nationale belangen alleen van Nederland, maar Nederland beseffe onder leiding en inspiratie van Amsterdam en Rotterdam, dat zowel Indonesië als Duitsland internationale problemen zijn geworden. Mogendheden als de Verenigde Staten hebben door hun belangen in het Verre Oosten interesse in Indonesië. Wat Duitsland betreft, de rehabilitatie van het Rijn- en Ruhrgebied zal de kern zijn, waarom West-Europa zal draaien.

Prof. Mr C. W. de Vries, *Noodvoorziening Gemeentefinanciën 1948, 1949 en 1950.*

Een kort overzicht van de inhoud van het rapport van de Commissie voor het herstel van de financiële zelfstandigheid van de gemeenten en provincien.

Om te bereiken, dat de gemeenten de komende drie jaren in de kosten harer huishouding kunnen voorzien, bleek het noodzakelijk, ongeveer f 96,5 miljoen nieuw rijksgeld aan de pot van het Gemeentefonds toe te voegen. De splitsing van het Gemeentefonds in twee afdelingen komt te vervallen. Voor de gemeenten zijn direct beschikbaar de totale middelen van het fonds per jaar, verminderd met drie vóóruitkeringen. De gemeenten winnen aan zelfstandigheid.

A. van Wijnen, *De toekomstige werkloosheid.*

Er zijn tot nu toe vele pogingen geweest tot beheersing van de conjunctuur: regeling (of beter: afremming) van investeringen in perioden van hausse, wereldvoorraadvorming van enkele belangrijke stapelproducten, in welk verband de I.T.O. en het werk van de F.A.O. te noemen zijn. Er heerst nog geen eenstemmigheid.

Nederland kan echter reeds stappen doen om aan het gevaar van een toekomstige massale werkloosheid te ontkomen. Het is nodig, zich een beperking op te leggen bij de productie van goederen, die tijdelijk nog kunnen worden gemist, om deze weer ter hand te nemen, wanneer in de belangrijker productietakken werkloosheid dreigt te ontstaan.

Mr J. van Hoorn Jr., *Welke maatregelen van de fiscus kunnen het sparen bevorderen?*

De gedachte van fiscale bevordering van het sparen dateert, met name wat de particuliere besparingen betreft, reeds uit de vorige wereldoorlog. T.a.v. particulieren zijn er enkele moeilijkheden: indien er al een maatstaf kan worden gevonden voor berekening van het te besparen gedeelte, hoe kan dan ooit worden aangetoond, dat er inderdaad besparing heeft plaats gehad? Voorts moet rekening worden gehouden met de persoonlijke en sociale omstandigheden van de belastingplichtige.

Wat de besparingen in het bedrijf betreft, acht schr. het Franse systeem voor ons land te prefereren boven het Engelse en werkt dit in een cijfervoorbeeld uit. Ook hier het praktische bezwaar, dat controle moet worden uitgeoefend op de wijze, waarop het bespaarde wordt besteed.

UIT BUITENLANDSE BRON.

De Nederlandse diamantindustrie heeft in de 1e helft van 1947 een gunstig handelsbalanssaldo opgeleverd van f 6,2 miljoen. De import van ruwe diamant bedroeg f 4,3 miljoen, de export van afgewerkte en voor de industrie bestemde diamanten f 10,5 miljoen. Juni was een top-

maand met, aldus „Financial Times” van 6 Augustus jl., een import van f 1,1 miljoen en een export van f 2,4 miljoen.

Is een daling van de Amerikaanse export te verwachten? In commerciële kringen in de Verenigde Staten verwacht men, aldus Raymond L. Hoadley in de „New York Herald Tribune” van 3 Augustus jl., dat de Amerikaanse export in de laatste vier maanden van 1947 aanzienlijk beneden het hoge peil van het eerste halfjaar zal liggen. Men wijst op het volgende:

1. Vele van de beste klanten, incl. Engeland en Frankrijk, staan voor een dollarcrisis, die, hangende de besprekingen over de voorstellen van Marshall, beperking van hun import waarschijnlijk maakt.

2. De meeste Latijns-Amerikaanse landen hebben gedurende de afgelopen vier maanden de import van niet-essentiële goederen sterk ingekrompen; kort geleden deden India, Zweden en enkele anderen hetzelfde.

3. Canada zal, gezien de ongunstige handelsbalans met de Verenigde Staten; vermoedelijk eveneens tot importbeperking moeten overgaan.

Voor al de twee laatstgenoemde punten wekken bezorgdheid, daar de betrokken landen hun aankopen in de Verenigde Staten uit eigen middelen financieren, „while the American taxpayer is the ultimate source of most of the credits other countries are using to buy goods here”.

Het Amerikaanse invasiegeld in Duitsland — destijds op voorstel van Morgenthau uitgegeven — bleek bij inwisseling tegen \$ het oorspronkelijk uitgegeven bedrag met \$ 250 miljoen te overtreffen. De reden is volgens „Time”, dat de Russen ook invasiegeld lieten drukken en wel met behulp van door de Amerikanen afgestane „printers' plates”. Dit Russische invasiegeld verschilde van het Amerikaanse „by a dash in front of the serial number”. De Russen verklaarden hun invasiegeld oninwisselbaar tegen roebels. Via de handel kwam het in handen van Amerikaanse soldaten. Het werd door hen prompt tegen \$ ingewisseld, zonder dat het verschil aanvankelijk werd opgemerkt.

Engelse importen in de Verenigde Staten via New Orleans zijn, volgens het „Department of Commerce”, in een jaar tijd met 1.000 pCt toegenomen, t.w. 615.000 lbs. in het 1e kwartaal van 1946 en 7.148.000 lbs in de overeenkomstige periode van 1947. De grootste vermeerdering werd geboekt op wollen goederen, jute, glaswerk, motorfietsen en antiek. „The Times Review of Industry” van Augustus meldt, dat de Verenigde Staten behoefte hebben aan „high quality goods”.

De steenkolenproductie in de wereld toont, aldus „L'Economie” van 7 Augustus jl., deze verschuiving, dat zij, vergeleken met voor de oorlog, in Europa afneemt, terwijl zij elders is gestegen, zoals uit onderstaande cijfers blijkt:

	1937- '38-'39	1946	1947
	Gemiddelden	gemiddelde 2e trimester	
	in miljoenen tons		
Nederland	1,1	0,7	0,8
België	2,5	1,9	2,2
Groot-Brittannië	19,5	16	17
Duitsland en Polen ..	16,2	9,4	10,8
Frankrijk	4	3,9	4,2
Tsjechoslowakije	1,4	1,2	1,3
Verenigde Staten	34	44,8	54 1)
Zuid-Afrika	1,3	1,9	1,9
India	1,9	1,7	2,1

1) Op basis van 1e trimester.

A TALE OF TWO CITIES.

Amsterdam. Bij het noemen van Amsterdam herrijst onwillekeurig voor onze ogen de Oost-Indische Compagnie, die, wanneer niet alle tekenen bedriegen, de Engelsen thans als voorbeeld voor ogen hebben bij de verwezenlijking van hun nieuwe „Commonwealth of Nations” of beter gezegd, bij hun „Third” of „Trading Empire”, zij het dan ook op een veel hoger niveau, want de ervaring van drie eeuwen, die ertussen liggen, en de ontwikkeling, die de wereld inmiddels genomen heeft, kunnen niet over het hoofd worden gezien. Wanneer ons de gang van zaken in Indonesië extra onbevredigd laat, dan komt dit onzes inziens omdat wij naar binnen niet voldoende met het Amsterdamse belang rekening houden en naar buiten niet genoeg de Amsterdamse geest laten uitkomen. Of wij het wensen of niet, de wereld gaat in de richting van functionele decentralisatie, wat tengevolge zal hebben, dat in onze verhouding tot Indonesië het accent op de onderlinge economische verbondenheid — niet te vereenzelvigen met liberale economische penetratie — dient gelegd te worden, maar dat tevens de mogelijkheid onder de ogen gezien moet worden, dat daarnaast voor Indonesië óók nog een politieke, strategische en culturele regionale belangengemeenschap bestaat. Ons wil het voorkomen, dat wij de Indische kwestie te eenzijdig als een zaak tussen ons en Indonesië zien en het internationale aspect totaal negeren.

Niemand kan ontkennen, dat de politieke structuur van Azië een algehele wijziging heeft ondergaan. Daardoor is de verhouding van Indonesië niet alleen tot het Moederland, maar ook tot zijn bureu en tot de grote mogendheden volkomen veranderd en niemand zou durven beweren, dat Engeland en Amerika niets met de Indische zaak hebben uit te staan, omdat deze een interne aangelegenheid van Nederland is. *Zeer zeker* bestaat er een Indische kwestie, verband houdend met de reorganisatie van ons Koninkrijk en de plaats, die Indonesië in het Rijksverband zal innemen, wat een *zuiver en uitsluitend intern Nederlands-Indisch vraagstuk is*; maar daarnaast, of beter gezegd daarbovenuit, is voor ons, voor Engeland en Amerika, kortom voor alle landen, die bij de nieuwe oriëntering van Zuid-Oost-Azië direct of indirect betrokken zijn, een gemeenschappelijk, resp. een internationaal probleem ontstaan, dat wij eerst onder de ogen hadden moeten zien, alvorens ons eenzijdig op het nationale aspect blind te staren. Engeland, dat tot nu toe de verbindingslijn (óók voor ons!) naar Zuid-Oost-Azië opengehouden, bewaakt, verdedigd en last not least ook bekostigd heeft, trekt zich strategisch en politiek op korte termijn uit Indië terug; het geeft Ceylon dominion-status; het erkent Burma als onafhankelijke staat en het verlaat Egypte. Het ziet zich om economische redenen gedwongen de sterkte van zijn troepen te verminderen. Churchill heeft trouwens al enige tijd geleden gezegd, dat de Engelsen nu eindelijk eens moesten uitscheiden de „bloedgevers voor de gehele wereld” te zijn. Engeland is nu met Amerika overeengekomen, om zich zoveel mogelijk militair uit Azië terug te trekken, wat in de praktijk hierop neer zal komen, dat de Verenigde Staten in veel hogere mate dan tot nu toe de verantwoordelijkheid, dus óók de lasten, zullen moeten overnemen, die nu eenmaal aan de positie van wereldmacht verbonden zijn. Kunnen wij onder deze omstandigheden van de Engelsen verwachten, dat zij hun leger inkrimpen en het onze blijven financieren? Het is immers een open geheim, dat de uitrusting onzer troepen tot op de laatste cent door Engeland is voorgeschoten.

„Hoe komt het nu”, zal men zich afvragen, „dat de verwijdering tussen Nederland en Engeland met zijn Dominions hoe langer hoe groter wordt, terwijl wij toch onmiskenbaar in Zuid-Oost-Azië een gemeenschappelijk belang te verdedigen hebben? En hoe komt het verder, dat Frankrijk, hoewel het eveneens grote interne moeilijkheden in Indó-China op te lossen heeft, van de kant van Engeland geen inmenging en geen hinder ondervindt?” Het ant-

woord lijkt nogal voor de hand liggend: Frankrijk heeft eerst zijn buitenlandse politiek in Zuid-Oost-Azië in overeenstemming met die der omringende landen gebracht en is pas daarna met de interne reorganisatie begonnen en wij vrezen, dat wij hoe langer hoe verder van huis komen, wanneer wij ons er niet spoedig rekenschap van geven, dat ook wij met twee totaal verschillende problemen te maken hebben, namelijk met een *internationaal* en met een *Nederlands-Indisch* probleem.

De meest verspreide mening in Nederland is, dat wij het niet van de Engelsen moeten hebben en dat uitsluitend Amerika ons helpen kan, want zonder grote dollarlening, waarmede wij Indonesië weer op de been kunnen helpen, wordt onze „terugkomst” een preciaire zaak. Dit is ongetwijfeld juist, maar daarmede raken wij een ander teer punt aan, namelijk onze interne verhouding tot de Republiek. Willen wij van Amerika een lening op zuiver commerciële basis, zo moeten wij eerst zelf met Indonesië tot een nuchtere en duidelijke economische verstandhouding gekomen zijn. Hierover staan Amerikaanse officiële kringen even vermeld als de Amerikaanse zakenwereld. Zij vinden het onbegrijpelijk en verbijsterend, dat de als zo „shrewd” bekende staande Hollanders niet eerst economische afspraken gemaakt hebben, alvorens over volkomen bijkomstige dingen te onderhandelen. Wij zouden het nu aan de beoordeling van de Amsterdamse koopman willen overlaten, of hij aan de Republiek, in Amerikaanse ogen, een kans geeft; of hij meent, dat het totaal verarmde, maar zéér deskundige Nederland voldoende borg zal kunnen zijn voor Amerikaanse investeringen op grote schaal, of dat niet een derde mogelijkheid de beste oplossing zal brengen; de nauwe samenwerking van *allen*, Amerika daaronder begrepen, in Zuid-Oost-Azië.

„To pool our resources” werd door Generaal Marshall aan ons in 1947 voorgesteld. „To pool our resources” werd in 1940 zowel voor Zuid-Oost-Azië als óók voor Afrika door de Engelsen geadviseerd en met groot succes doorgevoerd. Hélaas hebben wij door de Japanse overval niet lang van deze pool kunnen profiteren. België met zijn Congo verkeerde en verkeert daardoor ook heden nog in gelukkiger omstandigheden. De Engelsen hebben met hun spreekwoordelijke vasthoudendheid het idee van een „Mixed Chartered Company for South East Asia” nooit laten schieten en Bevin heeft enige tijd geleden de Amerikanen tot nauwere samenwerking in Zuid-Oost-Azië uitgenodigd wat deze in principe aanvaard hebben. Nederland stond tot nu toe zeer afwijzend tegenover deze plannen en misschien was eerst de Amerikaanse bemiddeling resp. de Amerikaanse schakel nodig om de uit de nood van de oorlog geboren en daarna weer verbroken samenwerking tot een alom bevredigende en blijvende te maken.

Ons koloniaal beleid onderscheidt zich heel duidelijk van het Engelse en van het vroegere Spaanse; d.w.z. het kende twee fases. De eerste was die der handelsnederzettingen op strategisch gewichtige punten en overigens van de „splendid isolation” à l'Anglaise. De tweede was die der Missie, van de vermenging der rassen, van de „pénétration culturelle” à l'Espagnole, en het is zo goed te begrijpen, dat het sentiment een doorslaggevende rol speelt en dat een gevoel van bitterheid en teleurstelling bij diegenen bestaat, die meenden, dat zij juist dat aan de Indonesische bevolking brachten en gaven, waarin ons koloniaal beleid in zijn eerste fase tekortgeschoten was. Hun kunnen wij alleen een troost *en* uit het dagelijks leven *en* uit de geschiedenis geven: De tegenstelling vader—zoon wordt vaak pas door de kleinzoon tot een hogere eenheid gebracht.

Het Spaanse koloniale experiment in Zuid-Amerika verschijnt ons nu, na drie eeuwen, in een geheel nieuw licht. Daar is een wereld ontstaan, die de ontworpen zoon van Europa met open armen opneemt en die de hoedster was van zijn cultuur, die thuis door twee wereldoorlogen en

door een aziatische ideologie onder de voet gelopen is.

Dit alles neemt niet weg, dat het moeilijk zal zijn om een andere bladzijde in onze geschiedenis met Indië open te slaan en deze door andere mensen te laten beschrijven.

De beurt is nu weer aan *Amsterdam*, maar niet in die zin, dat wij het algemeen Nederlandse belang aan Amsterdam ondergeschikt willen maken. Neen, wij doen geen beroep op de Amsterdamse zakenman, maar op de Amsterdamse *Koopman-Regent*, die begrijpt, dat het niet om de limousine van de kapitalist, maar om de boterham van *allen* gaat en die voelt, dat hij alleen dan recht van spreken en kans van slag heeft, wanneer hij het *algemeen belang tot het zijne weet te maken* en niet andersom.

Amsterdam, herneem de leiding in de Oost-Indische Compagnie en... wij volgen.

* * *

Rotterdam — de Rijn: twee namen, één onafscheidelijk begrip, en hoe wisselvallig ook het lot der rijken langs de Rijn geweest moge zijn, steeds weer kwam hij tot macht en welstand, die het Rijngoud, de op de bodem van de Rijn rustende sprookjesachtige Nibelungenschat wist te lichten; d.w.z. die zich een levend aandeel aan en op deze machtigste Europese stroom wist te verzekeren. Rotterdam heeft met de opkomst van het industriële Duitsland, met het Duitsland van Bismarck, zijn kans gegrepen en heeft zich een unieke positie weten te veroveren. Zijn Rijnschat werden de zwarte diamanten uit de Ruhr.

Omdat Rotterdam de natuurlijke poort is, die van en naar het dichtbevolkte en zwaar geïndustrialiseerde Rijn- en Ruhrgebied leidt, is het vanzelf ten nauwste met deze streek verbonden en deze streek is nu *Engelse bezetingszone* geworden. Niet alleen van subjectief Rotterdams standpunt, maar ook objectief bekeken, is de Rijn- en Ruhrvallei het kostbaarste onderpand, dat zich de bezetter door laatste oorlogsmaanden denken en aan de ontzaglijke verliezen, die zich de Engelsen hebben moeten getroosten in de slag bij Arnhem en Oosterbeek, dan beseffen wij, dat zij en wij, door de gemeenschappelijk gebrachte offers, voortaan nauw verbonden zijn aan dit gedeelte van Duitsland en wel door hogere dan door zuiver economische belangen.

Twee keer binnen vijftienvijf jaar heeft de verkeerd geleide stroom uit de krachtcentrales van Opper-Silezië en de Ruhr wereldbranden veroorzaakt, die ons gehele continent in as en puin hebben gelegd. Een derde keer mag dit niet meer gebeuren en daarom moeten de schakelborden onder internationale controle komen en moet de toevoer van de krachtstroom zo verdeeld worden, dat het gevaar van kortsluiting praktisch onmogelijk gemaakt wordt. Daarvoor hebben wij gestreden en geleden en hierop zullen wij onze toekomstige verhouding tot ons achterland moeten baseren. Dat deze verhouding daardoor totaal gewijzigd is, behoeft eigenlijk geen betoog. Vaak ziet men echter alleen de onmiddellijke en economische veranderingen, die plaatsgevonden hebben, en vergeet daarbij de politieke, psychologische en ideële, hoewel deze onzes inziens de doorslaggevende zullen blijken te zijn.

Van direct onmiddellijk belang voor ons, als de bevrachters van Europa, is natuurlijk de vraag, of de deur naar Oost-Europa zal opengaan, of dat het ijzeren gordijn voorgoed gesloten blijft. Het antwoort hierop is de Russen tijdens de Parijse conferentie officieel ontlokt. Officieus vermoeden, of beter gezegd wisten wij allang, wat zij voor plannen met Oost-Europa hebben. Deze dienen wij eerst te onderzoeken, vóórdat wij ons bang laten maken, op laten zwepen en als één fatum aanvaarden, dat de breuk tussen West en Oost onvermijdelijk is geworden.

Er bestaat een volslagen militaire alliantie tussen Rusland en Polen, Tsjechoslowakije en Yougoslavië met gemeenschappelijke opleiding en training, rationalisering van wapens en uitrusting en nauwe onderlinge samenwerking der Generale Staven. Finland, Hongarije, Roemenië en

Bulgarije kunnen, omdat zij praktisch ontwapend zijn, geen eigen militaire wegen volgen, maar hun officieren zijn in Rusland opgeleid, zodat wij als vaststaand feit moeten aannemen, dat Rusland, ingeval van een gewapend conflict, op de bijstand van zijn buren kan rekenen.

Ook de buitenlandse politiek der Oost-Europese staten tracht Rusland zoveel mogelijk te beheersen, wat deze echter grotendeels vrijwillig aanvaarden als garantie tegen een hernieuwde Duitse overval. Tsjechoslowakije, dat eerst zijn deelneming aan de Marshall-Conferentie in Parijs toegezegd had, moest deze onder druk van Moskou later weer intrekken, daar het plan-Marshall volgens Russische opvatting een politieke strekking heeft. Dat Rusland alles doet om de Oost- en Zuid-Oost-Europese economieën onderling te coördineren en deze als een geheel ten bate van zijn eigen vierde vijftienplan in te schakelen, is van zijn kant begrijpelijk. Of het lukt, lijkt voorlopig problematisch. Uit dit gezichtspunt bekeken is het echter duidelijk, waarom Amerika de Russische avances om een Donau-Valley-Authority te financieren of om leningen aan Tsjechoslowakije en Hongarije te verstrekken geweigerd heeft: Uiteindelijk zouden deze Amerikaanse dollars toch in de Russische economie beland zijn.

Van een *werkelijke* Russische penetratie, waarmede men ook in de toekomst rekening moet houden, kan o.i. voorlopig alléén in Roemenië en Hongarije sprake zijn. In deze beide landen hebben de Russen de vroegere Duitse en vijandelijke bezittingen overgenomen en hebben zij, in samenwerking met de regeringen dier staten, maatschappijen voor luchtvaart, scheepvaart, olie, hout, bauxiet en levensmiddelenexport opgericht. Door het aan zich trekken van de Oostenrijkse Donauschiffahrts-Gesellschaft (als vroeger Duits bezit) heeft Rusland praktisch het monopolie der Donauscheepvaart verkregen.

Finland's export en uit het Westen bedreog over het afgelopen jaar 70 pCt van het totaal; Tsjechoslowakije's handel (Amerika inbegrepen) was voor ca. 50 pCt op het Westen ingesteld en ook het nieuwe handelsverdrag met Rusland, dat begin Juli in Moskou ondertekend is, zal hierin geen fundamentele wijziging brengen. Tussen Engeland en Polen is een handelsovereenkomst gesloten, die de tendens van sommige Oost-Europese landen, om hun handel met het Westen uit te breiden, verder onderstrept. Van meer ingrijpende betekenis is de overeenkomst tussen Tsjechoslowakije en Polen om de Opper-Silezische krachtcentrale voor de samenvlechting van hun beider industrie te gebruiken, met het doel om uiteindelijk de Duitse leverancier op de Balkan te vervangen. Dit laatste echter is een plan op „lang zicht”. Voorlopig zitten alle Oost-Europese landen te springen om goederen die hun alleen het Westen kan leveren en die zij graag tegen hun landbouwoverschotten zouden willen ruilen.

De conclusie, die wij uit het bovenstaande zouden willen trekken, is deze: de grondstoffen uit Opper-Silezië worden hoofdzakelijk in Polen en Tsjechoslowakije verwerkt, waardoor de energiestroom al omgeschakeld is. Voor een politieke-economische penetratie à la Russe is Oost-Europa voor het Westen (dus voor Amerika) voorlopig gesloten, maar voor zuivere handelstransacties tussen Oost en West staat de deur wijd open.

Wij laten in het midden, of het Marshall-plan niet eenvoudig de logische gevolgtrekking is van het Russische optreden in Oost-Europa, en constateren alleen, dat het negatieve doel van de tweede wereldoorlog door de verdeling in een Oost- en West-Europese economie verwezenlijkt is. Maar daarmede begint meteen de grote opbouwende taak voor het Westen, die wij noch zonder de scheppende visie der Engelsen, noch zonder de royale Amerikaanse geldschietster, noch zonder de onfeilbare logica der Fransén, noch zonder het cement der kleinere naties en noch zonder de vlijt en de vindingrijkheid der Duitsers kunnen volbrengen. Vaak wordt de mening geopperd, dat de Duitsers

deze „Umwertung aller Werte”, zoals zij het plechtig plegen uit te drukken, het moeilijkst zal vallen. Toch vergis men zich hierin niet! Er komen veelal berichten uit Duitsland, die er op wijzen, dat de Duitser, juist omdat hij alles verloren heeft, volkomen openstaat voor een nieuw ideaal en dat de Europese gedachte zelfs al zéér sterk in hem leeft. Alles zal nu daarvan afhangen, of wij ons over ons kleine eigenbelang zullen weten heen te zetten en of wij de Duitser kunnen aansporen tot vrijwillige medewerking aan een gemeenschappelijke zaak, want anders blijft het onbegonnen werk. Op het ogenblik tracht Duitsland alles, wat hem opgelegd wordt, even nauwgezet te saboteren als wij het tijdens de bezetting deden.

Er heerst generlei meningsverschil tussen de Engelsen, Amerikanen en Fransen hierover, dat de grondstoffen van de Ruhr voor de wederopbouw van geheel West-Europa gebruikt dienen te worden; men is het er alleen nog niet over eens, hoe en in welke mate, doch hierover zullen de Engelsen en Amerikanen op de op 12 Augustus in Washington begonnen conferentie wel tot overeenstemming komen. Hoogstwaarschijnlijk zal men dit compromis weten te bereiken: de productie zo hoog mogelijk opvoeren en de Fransen een groot percentage daarvan toewijzen, zodat enerzijds aan de Franse eis voldaan wordt, anderzijds tevens Duitsland een aanzienlijke hoeveelheid overhoudt voor zijn eigen economie.

* *

Evenals bij de Indonesische kwestie rijst ook bij de Duitse de vraag, waarom Nederland soms een bepaald vijandige en afwijzende houding van Engelse kant ondervindt en waarom het zo angstvallig uit zijn vroeger werkterrein geweerd wordt. Het antwoord, dat wij van gezaghebbende Engelse kringen steeds weer krijgen, komt hierop neer: „Nederland denkt nog teveel in de geest van vóór 1939 en wacht nog steeds op het wéer zaken doen met een onafhankelijk Duitsland, in plaats van zich met zijn vroegere bondgenoten te verstaan over het nieuwe Europa”. Wij geloven niet, dat dit verwijt volkomen gerechtvaardigd is; zeer zeker niet wat Rotterdam betreft. Rotterdam heeft allang begrepen, dat het de bakens moet verzetten en dat het rekening moet houden met de nieuwe functie, die het Rijn- en Ruhrgebied in de West-Europese samenleving gaat vervullen. Het weet, dat de kost voor de baat uitgaat en dat niet alleen Duitsland, maar ook geen ander Europees land meer uitsluitend voor zijn eigen, nationale economie kan werken. Het beseft, dat niet alléén Frankrijk, maar óók Amerika en Engeland hun aandeel in de grondstoffen uit de Ruhr willen hebben en dat deze gedeeltelijk in Nederland verwerkt zouden kunnen worden. Het begrijpt, dat Engeland zal zorgen, dat de geweldige goodwill, die Duitsland nog steeds in Zuid-Amerika heeft, aan de Europese zaak niet ontgaat en dat het alles zal doen om een levendige uitwisseling van goederen met Latijns Amerika, vooral met Argentinië, te bevorderen, en het hoopt, dat een belangrijk gedeelte daarvan via Rotterdam zal worden verscheppt. En last not least realiseert het zich, dat de enige schadevergoeding, die wij uiteindelijk van Duitsland kunnen verwachten, in het overbrengen van bepaalde industrieën naar ons land zal bestaan.

Rotterdam heeft een heel andere mentaliteit dan Amsterdam. Amsterdam heeft door zijn eeuwenlange traditie als handels- en geldcentrum een ruimere kijk op het wereldgebeuren kunnen krijgen dan Rotterdam. Rotterdam daarentegen is door zijn nauw contact met het grootste industriegebied van het vasteland in aanraking gekomen met de vraagstukken van de financiering en van de onderlinge verbondenheid van het bedrijfsleven, zowel als met de problemen van de moderne vakbeweging en van de sociale hervormingen en heeft daarin zijn ervaring opgedaan.

Wanneer Rotterdam de roeping voelt de leiding te moeten nemen in de Duitse zaak, zo denkt het daarbij niet in de eerste plaats aan zijn eigen belang. Het beseft echter diep, dat de nucleus, waarom West-Europa zal draaien;

het Rijn- en Ruhrgebied zal zijn, waarmede het door ontelbare oude en nieuwe banden is samengevlochten.

K. P. VAN DER MANDELE.

NOODVOORZIENING GEMEENTEFINANCIËN 1948, 1949 EN 1950.

Het (voorlopig) rapport van de Commissie voor het herstel van de financiële zelfstandigheid van de gemeenten en provincies is verschenen. Het rapport brengt enige desiderata voor een meer duurzame regeling van de financiële betrekking tussen het Rijk en de gemeenten, maar gaat op deze trouwens overbekende punten geenszins in. Het ligt in de bedoeling, dat een afzonderlijk rapport wordt uitgebracht ten aanzien van de financiële positie der provincies. Dit rapport kan spoedig worden verwacht.

De wijziging in de taakverdeling tussen Rijk, provincie en gemeente wordt nog niet aan de orde gesteld. Evenmin wordt een voorstel gedaan om bepaalde uitgaven van de gemeenten naar het Rijk over te hevelen. Vast staat ook, dat ten gevolge van het oorlogsgeweld veel gemeentelijk bezit is verloren gegaan. Voor herstel en wederopbouw zijn enorme sommen nodig. Het Rijk heeft nog hierin een deel der kosten definitief te vergoeden.

Iedereen is in Nederland overtuigd „van de noodzaak, dat de gemeenten haar financiële zelfstandigheid herkrijgen” (woorden van de voorzitter der Commissie). Thans wordt een poging gedaan enige meerdere zelfstandigheid voor de gemeenten te veroveren. Een nieuw, eigen belastinggebied voor gemeenten en provincies wordt niet aangegeven.

* *

De Commissie draagt een wetsontwerp voor als noodvoorziening, teneinde de gemeenten over de drie komende jaren in staat te stellen in de kosten harer huishouding te voorzien. Om dit te bereiken bleek het noodzakelijk een bedrag van pl.m. f 96,5 miljoen nieuw rijksgeld aan de pot van het Gemeentefonds toe te voegen.

De splitsing van het Gemeentefonds in twee afdelingen (ingevoerd in 1941) komt te vervallen, omdat de uitvoering dezer noodvoorziening ten gevolge heeft, dat de bekende „steunverlening” aan noodlijdende gemeenten, ingevolge de wet van 22 December 1933 S. 715, in hoofdzaak onnodig zal worden. Is deze „steunverlening” in enkele gevallen nog nodig, dan wordt zij over de begroting van Binnenlandse Zaken gefinancierd, zulks „als vanouds”, om met Gijsbrecht Karel te spreken. Het bedrag van f 85 miljoen, dat onder deze tweede afdeling als steunverlening werd uitbetaald, wordt als oud geld aan het nieuwe geld toegevoegd, in die zin, dat dit oude bedrag is begrepen in de grote nieuwe uitkering aan het Gemeentefonds berekend als hieronder aangegeven sub d.

De gemeentebesturen ontvangen uit het Gemeentefonds een uitkering, berekend naar objectieve maatstaven, aangevuld met subjectief beoordeelde bijdragen. Het Gemeentefonds is niet langer een nivelleringsfonds maar een uitkeringsfonds. Op het voor drie jaren vaststaande bedrag der uitkering kan de gemeente, gedurende deze periode, geen invloed uitoefenen.

Een aanvullende versterking der inkomsten van bepaalde gemeenten vindt plaats door de „belasting-uitkering” voor de gemeenten, toegestaan waar de eigen belastingopbrengst blijft beneden een nader bij A. M. v. B. te bepalen bedrag.

Voor de gemeenten zijn dus direct beschikbaar: de totale middelen van het fonds per jaar, verminderd met de drie vóóruitkeringen, te weten: jaarwedde-uitkering, en de belasting-uitkering zowel als de bijzondere uitkering, welke niet aan alle gemeenten worden uitgekeerd.

Men vreze niet, dat bepaalde gemeenten te veel zullen innen. Een kortingsregeling is mede in de wet opgenomen,

hetgeen echter niet zeggen wil, dat elk surplus dadelijk wordt afgenomen. Eerst wanneer een gemeente 10 pCt. van de belastingcapaciteit onaangesproken laat, begint de korting. Enkele gemeenten zullen stellig een surplus kunnen boeken. Het gezamenlijk surplus wordt echter slechts berekend op 8 miljoen. Het aantal gemeenten, dat nog een bijzondere bijdrage zal behoeven, zal veel groter zijn.

* *

De gemeenten winnen aan zelfstandigheid. Ook de bijzondere uitkeringen zijn niet aan bijzondere voorwaarden gebonden; zij worden verleend uit het Gemeentefonds, dus uit het gezamenlijk belastinggebied der gemeenten, en niet uit „Rijks”-geld, toegewezen op de rijksbegroting. Ook de bijzondere uitkering wordt voor één maal vastgesteld, geldend voor de jaren 1948—1950. In de dekking van de tekorten van vorige dienstjaren is nu mede voorzien.

Het wordt als een voordeel voor de gemeenten beschouwd, dat zij belang krijgen bij de algemene stijging of daling der opbrengsten van de massa der rijksbelastingen. De pot van het fonds wordt immers gevoed door storting van:

- a. de zuivere opbrengst van de hoofdsom der grondbelasting;
- b. de zuivere opbrengst van de hoofdsom der personele belasting;
- c. de zuivere opbrengst van de ondernemingsbelasting bij toepassing van het vermenigvuldigingscijfer 1. Maar thans

d. een jaarlijkse uitkering uit 's Rijks kas gelijk aan een (door de wetgever alsnog te bepalen) percentage van de zuivere opbrengst van de massa der rijksbelastingen. Deze opbrengst wordt over 1948 begroot op ruim f 2 milliard, zodat elk percent ruim f 20 miljoen vertegenwoordigt. De Commissie heeft in haar voorstel niet een bepaald bedrag ingevuld, maar zij levert een overzicht van hetgeen benodigd zal zijn, wanneer van de gemeenten zullen worden afgenomen de tekorten, welke als een alp op de gemeentebegrotingen drukken.

Het is zeer goed mogelijk, dat de opbrengst der aangegeven middelen bij de rijksbegroting voor 1948 wordt geschat op een hoger bedrag dan twee milliard, want reeds lopen de schattingen op, aan de hand der werkelijke ontvangsten over 1947.

De rijksbegroting, gepaard met enkele daarbij passende wetsontwerpen, gaat in de regel in Augustus naar de Raad van State. In September bij het publiceren der rijksbegroting blijkt dan, welk bedrag op de begroting is uitgetrokken voor de financiering van de gemeenten langs de weg van het Gemeentefonds en welk bedrag aan nieuw rijksgeld ter beschikking van de provincies wordt gesteld. Een gezamenlijke pot zou voor de provincies iets nieuws zijn.

De beslissing der Regering zal in September blijken. Ondertussen worden de provinciale besturen natuurlijk over alle deze voorstellen gehoord.

* *

Aan de publicatie van het rapport en van het wetsontwerp is geen gebrek. De stukken zijn aan de Landsdrukkerij gezet en verkrijgbaar. De Vereniging van Nederlandse gemeenten heeft een keurige uitgave (met toelichting) beschikbaar gesteld voor haar leden. Een particuliere uitgever brengt een — al even keurig — boekje op de open markt. Het wetsontwerp wordt later nog eens aan de Landsdrukkerij gezet en ten verkoop aangeboden. Is dit soms iets te veel van het goede?

Prof. Mr C. W. DE VRIES.

DE TOEKOMSTIGE WERKLOOSHEID.

Hun; die hun gedachten over de toekomst laten gaan, staat het schrikbeeld van de komende werkloosheid voor ogen. Sommigen gaan daarbij zover, dat reeds de jaren worden geteld, waarbinnen men met deze factor zal hebben te rekenen. Of, gezien de vele onzekerheden, een voorspelling in detail niet wat onvoorzichtig is, kan hier verder buiten beschouwing blijven. Een misrekening in het „wannër” betekent tenslotte niet, dat het gevaar zal uitblijven. De komst van dit gevaar aanvaardende, is het tijd, er zich grondig over te beraden.

Dit beraden heeft plaats en heeft reeds vele jaren plaats gehad. Het beheersen van te sterke conjunctuurschommelingen is een onderwerp van veel studie en het resultaat daarvan is vastgelegd in vele en velerlei boeken en brochures. Het vormt zeker ook mede een onderdeel van het werk van het Centraal Planbureau. Ter bepaling van de gedachte, en niet met de pretentie volledig te zijn, moge hier op enkele pogingen tot beheersing van de conjunctuur worden gewezen.

De meest op de voorgrond tredende methode is wel de regeling — of beter afremming — van investeringen in perioden van hausse. Indien de winstkansen tot overmatige expansie lokken en leiden, dan ligt daarin het gevaar besloten, dat te eniger tijd de vraag te kort schiet. Daaruit vloeit de noodzakelijkheid voort van het afstoten van arbeidskrachten, dat tot massale werkloosheid leidt. Dit heeft plaats zowel op het gebied van de productie van kapitaal- als van consumptiegoederen.

Een ander middel tot conjunctuurbeheersing is gelegen in de wereldvoorraadvorming van enkele belangrijke stapelproducten. Door de voorraden te verkleinen of te vergróten, al naar gelang van de stand van het prijsniveau, hoopt men een stabielere prijspeil te verkrijgen. Het voorkomen van grote schommelingen in dit prijspeil betekent het tegengaan van al te ruime winsten. Daardoor wordt weer de neiging tot overinvestering over te gaan afgeremd. Dit plan heeft vóór de oorlog reeds bestaan; in enigszins gewijzigde vorm komt het weer tevoorschijn in het Amerikaanse voorstel tot oprichting van een „International Trade Organization”.

Men krijgt bij dit plan echter de indruk, dat het door overheersing van het eigenbelang der betrokkenen moeilijk kan worden verwezenlijkt. Ernstige wil tot samenwerking, gevoed door het besef van het noodlottige van wéér werkloosheid met alle ellende en degeneratie, die daaraan verbonden is, zal hier alleen nog de balans ten goede kunnen doen keren. De verantwoordelijkheid van hen, die voor deze en andere pogingen niets dan een botte afwijzing over hebben, is intussen wel heel groot.

Een grootse poging ligt in de arbeid van het F.A.O. Geen overschotten mogen er komen. Er is nog onderconsumptie in grote werelddelen. Derhalve: er moet ordening komen van productie en consumptie in wereldverband.

Betekent het feit, dat nog geen eenstemmigheid heerst over de pogingen tot conjunctuurbeheersing, dat wij maar niets moeten doen? Stellig niet, want wij hebben te zien, wát wij zelf kunnen doen, nú reeds, om aan het dreigend gevaar van een massale werkloosheid in de toekomst te ontkomen.

Welke zijn de feiten voor ons, in Nederland? Vóór herstel van ons productie-apparaat tot normaal toelaatbare sterkte is het volledig bezetten van de arbeidsposten in de sector van de productie van kapitaalgoederen noodzakelijk. Van deze productie toch is weer afhankelijk die van gebruiksgoederen, nodig ter bevrediging van de behoeften van het binnenland én voor de export.

Daaruit vloeit voort, dat men zich een beperking dient op te leggen bij de productie van goederen, die tijdelijk nog kunnen worden gemist. De beschikbare arbeid moet worden geconcentreerd op posten, die noodzakelijk bezet dienen te zijn vóór ons economisch herstel.

De tijdelijk uitgestelde productie van minder essentiële goederen zal eerst ter hand moeten worden genomen, indien in de belangrijker productietakken de arbeiders, tengevolge van overproductie, werkloos dreigen te raken.

Gaan wij doelbewust in deze richting? Hier komt het op de houding van de Overheid aan.

Het is niet te verwachten, dat bedrijfsleiders, die midden in de concurrentiestrijd staan, altijd zullen handelen in de geest als bovenomschreven. De Overheid zal hier regelend moeten optreden en... zelf consequent dienen voor te gaan.

De scheidingslijn tussen het dringend noodzakelijke en wat nog wel enig uitstel kan leiden, is steeds zeer moeilijk te trekken. Dit moet geval voor geval worden gezien, maar dan ook met de ernst en de beslistheid, aan het eraan verbonden belang evenredig. Wij willen alles, wat aan het verleden, aan de donkere bezettingsjaren herinnert, wel gaarne opruimen. Uitgestelde plannen van voor de oorlog zien wij nu gaarne aangepakt. En het is een normaal verschijnsel, dat ieder eigen objecten als het meest dringend ziet. Hiertegenover moeten steeds twee klare en gedecideerde overwegingen staan, nl. dat er heden arbeidskrachten te weinig zijn in het productieproces tot economisch en financieel herstel, en ten tweede, dat misschien de tijd komt — mogelijk spoediger dan wij vermoeden — waarin het opvangen van vrijkomende krachten van grote betekenis kan zijn.

In schier alle bedrijven is gebrek aan arbeidskrachten. Industrie en landbouw worstelen met een tekort, wat belemmerend werkt op het economisch herstel van ons land. En toch is dit herstel primair, uit directe noodzaak niet alleen, maar ook tot versterking van onze weerkracht bij een eventuele toekomstige terugval in de conjunctuur.

Dit kan maar tot één conclusie leiden: stop al het werk, dat niet dringend noodzakelijk is. Bewaar dit werk tot later; dan zal het in plaats van een welvaartbelemmerende een welvaartvasthoudende factor zijn, nl., indien het conjunctuurdiepten opvult en daardoor werkloosheid voorkomt of verlicht.

Het arbeidstekort in essentiële sectoren van het economisch leven heeft nog een ander gevolg. Het leidt tot een streven om door hogere lonen arbeiders aan te trekken. Dit geldt vooral in de landbouw, waar de productie niet naar willekeur kan worden beperkt. En dit leidt er weer toe, dat bij wat langere duur van deze toestand deze zwarte lonen als rechtmatig onderdeel van het totale loon worden gezien, met alle gevolgen van dien. Alleen al om deze reden dient van de markt alle vraag naar arbeidskrachten te worden gehouden, die op de productie van minder nuttige en minder direct noodzakelijke dingen is gericht.

Men bouwe eerst aan een gezonde, normale productie en wende daarvoor de beschikbare arbeidskrachten aan en men reserveer alle arbeid van minder urgentie voor kwade dagen, wanneer het spookbeeld van de massale werkloosheid werkelijkheid dreigt te worden.

Voor een land als Nederland, dat financieel gesproken, een dergelijke werkloosheid niet meer zal kunnen dragen, is dit een vraagstuk van de eerste orde, waarbij de samenwerking van alle partijen als een harde plicht dient te worden gezien.

A. VAN WIJNEN.

WELKE MAATREGELEN VAN DE FISCUS KUNNEN HET SPAREN BEVORDEREN?

De quaestie van het fiscaal bevorderen van het sparen houdt reeds lang de gemoederen der geleerden bezig. Zowel na de oorlog 1914—1918 als na de laatste wereldoorlog dwingen de chaotische toestanden, die door zulk een periode van vernietiging ontstaan, tot een bezinning

op de vraag, hoe in de kortst mogelijke tijd het productie-apparaat weer op normaal peil kan worden gebracht. Korthedshalve zij hier gezegd, dat dit op tweeërlei wijze moet geschieden: door besparing bij particulieren enerzijds, door eigen besparingen in het bedrijfsleven anderzijds.

De eerste vorm van sparen werd door de heer A. M. Groot reeds in dit blad behandeld¹⁾. Hierbij zij mij vergund op te merken, dat het idee, dat hij naar voren brengt, niet geheel nieuw is. Tijdens de vorige oorlog heeft de Freiburgse hoogleraar Paul Mombert²⁾ het probleem aldus benaderd, dat niet een belastingvrijdom zou worden verleend voor het bespaarde gedeelte van het inkomen, doch dat dat gedeelte van het inkomen, dat redelijkerwijze, aard en samenstelling van het gezin van de belastingplichtige in aanmerking genomen, bespaard had kunnen worden, bij vertering met een extra belasting wordt belast. Ziet de heer Groot deze werkwijze als een compensatie voor de verleende vrijstelling, Mombert beschouwt zijn regeling als een bevordering van het sparen zelf: hij zag nl. het bezwaar in de regeling van de Duitse Vermogenszuwachssteuer van 1913, dat deze slechts belaste de man, die gespaard had, terwijl hij, die zijn gehele inkomen verteerd had en dus oneconomisch gehandeld, vrijuit ging.

Tegen de systemen van Groot en Mombert zijn enkele belangrijke bezwaren aan te voeren. Het voornaamste is: indien er al een maatstaf kan worden gevonden, waarnaar het te besparen gedeelte kan worden berekend³⁾, hoe zal dan ooit kunnen worden aangetoond, dat inderdaad een besparing heeft plaats gehad? Inleg bij een spaarbank, aankoop van effecten, om enkele punten te noemen, geeft niet de minste waarborg, dat het geld niet spoedig toch verbruikt wordt. Denkbaar zou zijn een verplicht, gedurende een groot aantal jaren onopvraagbaar deposito, hetgeen op blokkering neerkomt. Men denke zich bovendien de rompslomp in.

En ander punt is het rekening houden met persoonlijke en sociale omstandigheden van de belastingplichtige. Speciaal het vraagstuk der bijzondere lasten biedt moeilijkheden. Toch zou daarmee, vooral ook in verband met het stelsel van onze inkomstenbelasting, dat in enkele opzichten aftrek met betrekking tot deze uitgaven kent, rekening gehouden moeten worden. Dit moge blijken uit de volgende becijfering, die uitgaat van het oude tarief van de inkomstenbelasting:

Gesteld wordt, dat een belastingplichtige uit tariefsgroep I, met een inkomen van f 3.000, daaruit f 1.000 zou moeten besparen. Volgens het systeem-Groot zou deze som onbelast blijven, en bij niet besparing ervan met een speciaal tarief worden belast. Aangenomen wordt, dat de f 1.000 inderdaad worden bespaard. Het belastbaar bedrag wordt dan f 2.000,—
De belasting daarvan bedraagt „ 245,85
zodat netto mag worden verteerd ten hoogste f 1.754,15

Nu de man, die met hetzelfde inkomen bijzondere lasten heeft van f 500 en deswege een vermindering krijgt, overeenkomstig art. 51 inkomstenbelasting, van de belasting berekend over dat bedrag. Zou bij de vaststelling van het bedrag, dat hij heeft te besparen, geen rekening worden gehouden met zijn buitengewone lasten, dan zou de berekening aldus worden (zie blz. 649. bovenaan):

Hoewel erkend werd, dat deze belastingplichtige wegens zijn bijzondere lasten f 500 meer had te verteren dan die uit het eerste voorbeeld, wijst de tweede berekening uit, dat hij uiteindelijk slechts f 105,05 meer heeft kunnen

¹⁾ Zie „Belastingvrij sparen” door A. M. Groot in „E.-S.B.” van 2 Juli jl., blz. 524.

²⁾ In zijn werk „Eine Verbrauchseinkommensteuer für das Reich”, Tübingen 1916. Zie hieromtrent Adriani in zijn „praeadvies over Levensverzekering in verband met het Notariaat en Fiscaalrecht, uitgebracht voor de Broederschap van Candidaat-Notarissen in 1929, Den Haag, Belinfante.

³⁾ Mombert neemt als m.i. willekeurig voorbeeld, dat verteerd mag worden ten hoogste R.M. 1.000 per gezinslid per jaar; op. cit., blz. 15.

inkomen	f 3.000,—
bespaard en onbelast	„ 1.000,—
bruto belastbaar bedrag	f 2.000,—
af: bijzondere lasten	„ 500,—
netto belastbaar bedrag	f 1.500,—
belasting hiervan	„ 140,80
resteert ter vertering	f 1.359,20

verteren, hetgeen gelijk is aan het door de lagere progressie minder aan belasting betaalde. Zou hij het gemiddelde, in voorbeeld 1 toegestane bedrag plus de extra f 500 verteren, dan zou hij niet f 1.000 doch slechts f 605,05 besparen ⁴⁾ en voor het te weinig gespaarde ad f 394,95 een zwaarder tarief moeten betalen, indien geen correctie zou worden toegepast; hem zou dus met de ene hand worden ontnomen hetgeen hem met de andere is gegeven.

De tweede vorm van sparen, nl. in het bedrijf, biedt, bezien vanuit een oogpunt van fiscaal bevorderen daarvan, enige aantrekkelijke mogelijkheden. In een aantal landen zijn reeds maatregelen genomen om de expansie c.q. wederopbouw van bedrijven fiscaal te bevorderen. Ik noem enkele regelingen in Engeland en Frankrijk.

Toen de Engelse Excess Profits Tax in artikel 26 van de Finance Act, 1940, van 60 pCt op 100 pCt werd gebracht, werd daaraan de belofte vastgeknoopt door de toenmalige minister van Financiën, dat na de oorlog 20 pCt zou worden teruggegeven, mits dit bedrag zou worden besteed aan de wederuitrusting van het bedrijf. Hier werd een driedelig doel gediend: de Overheid kon in oorlogstijd over ruime middelen beschikken en daarmee o.a. een eventueel inflatiegevaar tegengaan, en tegelijkertijd werd er gespaard ten behoeve van het productie-apparaat in een tijd, waarin dit tot expansie toch niet in staat was. Deze maatregel was een positieve bevordering van het sparen.

In Frankrijk is een geheel andere regeling tot stand gekomen. In dat land heeft men meermalen rekening moeten houden met de waardedaling van de franc. Enerzijds heeft men herhaaldelijk herwaardering van de activa toegestaan en de hieruit ontstane winst beschouwd als een bijzondere afschrijvingsreserve, anderzijds bestaat de mogelijkheid uit de winst een vernieuwingsfonds te vormen, dat binnen bepaalde grenzen onbelast blijft. Binnen vijf jaar nadat dit fonds de middelen bevat, nodig voor de vernieuwing, moet het voor dit doel worden gebruikt. Gebeurt dit niet of slechts gedeeltelijk, dan wordt het na vijf jaar nog aanwezige gevoegd bij de winst van het dan lopende boekjaar.

Het is hier niet de plaats, uitvoerig op de mérites van beide systemen in te gaan. Een enkele opmerking moge evenwel worden gemaakt:

Zouden wij in ons land een regeling willen invoeren, die het sparen in het bedrijf bevordert, dan is daarvoor het Engelse stelsel ten enenmale ongeschikt. Wij kunnen ons niet veroorloven eerst eens enige jaren de fiscus onze gelden toe te vertrouwen en die later terug te krijgen. In Nederland kan en moet nu gebouwd en uitgebreid worden, en daarvoor is direct geld nodig. Anders gezegd: ons past een systeem zoals het Franse het beste, nl. van tevoren vrijstelling van belasting voor een bepaald gedeelte van de winst, dat gebruikt moet worden voor de expansie en wederopbouw. Evenwel: een bepaling als in de Franse wetgeving, dat bij niet gebruik voor het gestelde doel de bespaarde som gevoegd wordt bij de winst van het dan lopende boekjaar, zou hier te schadelijk werken in verband

⁴⁾ Tot dit bedrag komt men op de volgende wijze: Indien het eerste geval wordt omgekeerd, vindt men het te besparen bedrag, door bij de maximum te verteren som de betaalde belasting te tellen, en dit totaal af te trekken van het inkomen, aldus: f 3.000 — (f 1.754,15 + f 245,85) = f 1.000. In het tweede geval moet de berekening gelijk zijn: f 3.000 — (f 1.754,15 + f 500 + f 140,80) = f 605,05, waarbij het voordeel uit de lagere progressie de belastingplichtige wel toevloet, doch wordt verhinderd, dat hij het ook extra verteert.

met de progressie. Dit is nl. van belang voor particuliere bedrijven alsmede voor kleinere vennootschappen.

Daarom zou voor ons land de volgende regeling aanbeveling verdienen: voor een bepaald aantal jaren mag van de winst een zeker percentage worden gereserveerd voor expansie. De aldus gevormde reserve blijft onbelast, en wel zodanig, dat de belasting wordt berekend over de totale jaarlijkse winst, met een voorlopig uitstel en een van zekere voorwaarden afhankelijk gesteld afstel voorzover betreft de toegestane reserve. Dit uitstel kan op twee wijzen geschieden:

Gesteld wordt dat de reserve mag worden aangevuld jaarlijks met 1/3 van de winst.

A. De vermindering wordt toegepast op het tarief.

totale winst	belast word	belasting berekend op normale wijze	id. op nieuwe wijze
Voorb. 1. 37.500	37.500	(30 %) = 11.250	($\frac{1}{3} \times 30\%$) = 7.500
Voorb. 2. 42.000	42.000	(30% + $\frac{1}{3} \times 4.500$) = 13.500	($\frac{1}{3} \times 30\%$ + $\frac{1}{3} \times 4.500$) = 9.000
Voorb. 3. 90.000	90.000	(33 $\frac{1}{3}$ %) = 30.000	($\frac{1}{3} \times 33\frac{1}{3}\%$) = 20.000

B. De vermindering wordt toegepast op het belastbare bedrag.

totale winst	belast word	belasting berekend op normale wijze	id. op nieuwe wijze, met zelfde tarief
Voorb. 1. 37.500	25.000	11.250	7.500
Voorb. 2. 42.000	28.000	13.500	8.400
Voorb. 3. 90.000	60.000	30.000	20.000

Gemakshalve werd in deze voorbeelden gewerkt met de (nieuwe) tarieven van de Vennootschapsbelasting, waarin slechts een kleine progressie voorkomt. De verschillen, die tot uiting komen tussen voorbeeld 2A en 2B, zullen a fortiori bij de inkomstenbelasting merkbaar worden.

Voor de N.V. met een winst tussen f 37.500 en f 45.000 is het systeem B voordeliger, terwijl in systeem A de fiscus het voordeel van de progressie heeft. Voor dit laatste stelsel is wellicht het meest te voelen: de onttrekking aan de Schatkist wordt niet zo rigoureuus doorgevoerd, terwijl toch de onderneming wel vaart bij stelsel A. Bovendien kan gewezen worden op een aantal buitenlandse wetgevingen, waarin de fiscus ook het voordeel van de progressie wordt toegekend. Als voorbeeld noem ik de Zwitserse Wehrsteuer. De belasting, die een niet-ingezetene moet betalen, wordt naar het totale inkomen berekend en van het inkomen in Zwitserland gegeven.

Evenals bij fiscale bevordering van het particuliere sparen is ook hier het grote praktische bezwaar, dat de administratie controle moet uitoefenen op de wijze, waarop het bespaarde wordt besteed. Wellicht kan er een manier worden gevonden, waarbij deze moeilijkheden minder groot en gemakkelijker te overwinnen zijn. Tot zolang blijft het streven om nieuwe wegen te vinden slechts schoon.

Mr J. VAN HOORN Jr.

AANTEKENINGEN.

RONDON HET „MARSHALL-PLAN“.

Het is thans bijna twee maanden geleden, dat Marshall te Harvard zijn rede uitsprak, die tot de besprekingen te Parijs heeft geleid. „The Banker“ van deze maand ziet hierin aanleiding om een recapitulatie te geven van de problemen, die in dit verband zijn gerezzen ¹⁾.

Het blad begint, met Marshall's rede te definiëren als „an invitation to Europe to exercise the virtues of self-help and a warning that no American assistance would be forthcoming until that spirit of self-help had been given greater expression“. Men mag Marshall's woorden niet zien als een belofte tot onvoorwaardelijke en onbepaalde

¹⁾ T.a.p. blz. 71: „Marshall Plan or...?“

hulp; als enig positief element ziet het blad de belofte, dat de Verenigde Staten verdere hulp in overweging zullen nemen, wanneer zij de overtuiging krijgen, dat de Europese landen elkaar in feite helpen en een schema van economische integratie overleggen, dat de Amerikanen ervan kan overtuigen, dat hulp aan Europa hulp aan een „going concern” zou betekenen.

Inderdaad is bij de besprekingen te Parijs de gedachte van onderlinge hulp naar voren gekomen, zoals blijkt uit de agenda, die uit drie delen bestaat:

1. het opstellen van een lijst van behoeften, d.w.z. een lijst van urgente prioriteiten inzake voedingsmiddelen, grondstoffen en industriële uitrusting;

2. het opstellen van een lijst van aanbiedingen door de deelnemende landen, ter bepaling van de mate, waarin over en weer overschotten beschikbaar zijn. Aldus kan worden vastgesteld, in welke omvang men per saldo op hulp van buitenaf is aangewezen;

3. het ontwerpen van een plan voor een nauwere integratie van het economisch leven der deelnemende landen. Dit zal het moeilijkste en tevens het belangrijkste punt der besprekingen vormen, niet alleen omdat het dit idee is, dat aan de Amerikanen „verkoch” moet worden, maar vooral omdat hier in het geding is het vraagstuk van de optimale resultaten der Europese productiviteit op lange termijn.

Wat dit betreft, acht het blad het vormen van een tarief-unie niet de hoofdzaak. Het zijn niet tarieven, die de reconstructie belemmeren, doch de schaarsteverschijnselen op allerlei gebied. De betekenis van een tarief-unie valt overigens niet te ontkennen; de Geneefse conferentie dient in elk geval spoedig met resultaten te komen.

Onder de meer speciale problemen, die te Parijs aan de orde zijn, geniet het Ruhr-vraagstuk de hoogste prioriteit. „Without a healthy industrial basin in the Rhineland, the economies of the low countries must be permanently undermined. The productive deficit of Europe to-day is about equal to the loss of the Ruhr production”.

* *

Welke reacties heeft Marshall's rede in de Verenigde Staten zelf gewekt? „The response in the United States, in so far as it has been vocal at all, has been at best non-committal, at worst definitely hostile”. Algemeen stonden de Amerikanen enigszins sceptisch tegenover de gedachte om nog meer geld in het tot nu toe niet rendabele Europa te steken. Deze houding werd nog versterkt door de in Europa merkbare neiging om achter Marshall's woorden meer toe zoeken dan zij in feite bevatten.

Afgezien van deze „natuurlijke” reactie is echter, zo stelt „The Banker” vast, langzamerhand een meer rationele oppositie merkbaar geworden.

Het eerste schot was Hoover's brief aan Senator Bridges, voorzitter van de financiële commissie van de Senaat, „the main hurdle which the dollar appropriations required for a Marshall plan will have to surmount”. Hoover's standpunt is, dat de Verenigde Staten, in het kader van een programma van giften en leningen, slechts hun surplusproductie kunnen exporteren; zou deze export hoger worden gesteld, dan zou dit ten koste gaan van de levensstandaard van het Amerikaanse volk. De oud-President tracht, aan de hand van cijfers, aan te tonen, dat de Verenigde Staten zich tot nu toe bezondigd hebben aan „over-exporting”, hetgeen gevaren schept voor de economische stabiliteit. Dit is eveneens het thema van de „Monthly Letter” van Juli van de National City Bank, die het betog met meer cijfers toelicht; „the task of America is to stay strong”, zo concludeert deze publicatie. „The Banker” geeft toe, dat dit in Amerikaanse ogen een begrijpelijk argument is.

Men dient derhalve t.a.v. de kansen op Amerikaanse hulp enige voorzichtigheid te betrachten. Men mag niet vergeten, dat vele Amerikanen van mening zijn, dat de

verschillende kandidaten voor dollarhulp hun bestaande reserves nog niet voldoende hebben aangesproken. Dit was duidelijk ook de strekking van de cijfers van de National City Bank, die in een vorig nummer reeds ter sprake kwamen ²⁾. De desbetreffende gegevens tonen aan, „that there is in existence a substantial volume of dollar purchasing power which could be mobilized without any assistance from the United States, and America obviously feels that it should be mobilized before that assistance is sought”.

In dit verband is er een ander punt, waarop de Amerikanen, naar „The Banker” aanneemt, in de komende tijd zullen wijzen. Dit is de mate, waarin Europa's dollartekort samenhangt met de spanningen in prijs- en kostenstructuren. Niemand veronderstelt natuurlijk, dat het dollarprobleem opgelost zou zijn, wanneer er minder inflatie in Europa zou heersen en wanneer de wisselkoersen in zuiverder verhouding zouden staan tot de relatieve koopkracht van de valuta, die ze vertegenwoordigen. Men kan echter wel zeggen, dat de inflatie in vele landen in belangrijke mate bijdraagt tot het ontbreken van evenwicht in de betalingsbalans. De bestaande dispariteiten in het internationale prijsniveau dienen in dit opzicht te worden gecorrigeerd; hier ligt mede een taak voor de Parijse conferentie.

De kansen op Amerikaanse steun zijn dus inderdaad niet a priori gunstig. „The Banker” stelt daarom vast dat „in all the Paris decisions there should be a hedging element which would allow something constructive, in terms of the integration of Europe, to emerge from the discussions, whether or not the plan goes forward with assistance of the United States”.

²⁾ Zie: „De dollarcrisis in Amerikaanse ogen”, in „E.-S.B.” van 6 Augustus jl., blz. 635.

FRANSE MOEILJKHEDEN.

Evenals in alle landen, die aan de oorlog hebben deelgenomen, heeft ook de Franse economie zwaar geleden. Aan de hand van het plan-Monnet dacht men de wederopbouw te kunnen voltrekken ¹⁾. Dit plan voorziet in een programma, dat de jaren 1947—1950 omvat.

De ontwikkeling in Frankrijk doet vrezen, dat de rehabilitatie van het economisch leven aldaar niet volgens plan verloopt. Dit wil niet zeggen, dat, zoals weleens wordt gedacht, Frankrijk niet of nauwelijks aan zijn wederopbouw zou zijn begonnen. Op menig gebied zijn belangrijke vorderingen gemaakt, zoals uit onderstaande indexcijfers blijkt ²⁾:

1938 = 100	1946		1947				
Productie	Juni	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei ¹⁾	Juni ²⁾
Steenkool	101	116	108	117	106	101	86
Electr. energie	117	142	132	145	136	137	129
Petroleum	38	55	50	69	66	63	56
Ijzererts	47	59	54	58	58	58	51
Zware industrie	69	95	86	96	97	94	87
Auto-industrie	68	84	79	89	92	69	66
Textiel	71	82	89	95	99	93	
Bouwmaterialen	78	83	75	83	89	99	93
Algemene index	85	95	98	99	102	100	88

¹⁾ Voorlopig. ²⁾ Schattingen.

De productie van steenkolen en van elektrische energie, twee van de zes sleutelindustrieën — de andere vier zijn: ijzer/staal, cement, landbouwmachines en transportmiddelen —, waarvan het welslagen van het plan-Monnet in hoge mate afhankelijk is, heeft het vooroorlogse peil overschreden, terwijl die van andere belangrijke goederen een, in vergelijking met 1946, onmiskenbare vooruitgang vertoont.

Toch wil het nog niet vlotten met het herstel in Frankrijk.

¹⁾ Zie: „Het plan Monnet” in „E.-S.B.” van 29 Januari 1947, blz. 92.

²⁾ Ontleend aan „New York Herald Tribune” van 3 Augustus jl. ³⁾ „Inflation versus The Monnet Plan”, in „The Economist” van 26 Juli en „A question of confidence” in „The Economist” van 2 Aug. jl.

Allereerst schijnt daaraan, zoals in zovele andere landen in Europa, de steenkoolvoorziening debet te zijn. Want weliswaar produceren de Franse mijnen momenteel — dank zij o.a. het aanwenden van meer arbeidskrachten — meer dan voor de oorlog, maar de behoefte aan kolen is groter dan de eigen productie. Het plan-Monnet schat deze behoefte in 1947 op 73,6 miljoen ton. Volgens hetzelfde plan zou de eigen productie 55,5 miljoen ton moeten bedragen en de rest worden ingevoerd. In werkelijkheid is de toestand, volgens de cijfers van de „New Herald York Tribune”, aldus:

Steenkool in 1947	Totaal	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni
Productie	25.077	4.597	4.263	4.624	4.209	3.983	3.401
Invoer uit:							
Duitsland	1.320	169	130	231	272	300	218
Engeland	2	4	1	—	—	—	—
België/Luxemburg	227	22	16	32	50	57	50
Ver. Staten	4.144	448	416	572	640	962	1.106
Andere landen	366	85	64	77	45	34	41

De eigen productie blijft beneden de raming van het plan; de import bedroeg in het eerste halfjaar van 1947 ongeveer 6 miljoen ton bij een jaarvereiste van 18 miljoen ton.

Zo blijft de steenkoolvoorziening beneden de ramingen van het plan-Monnet. Bovendien moet worden gewezen op het feit, dat de grote invoer uit de Verenigde Staten een ongunstige invloed heeft op de toch reeds zwakke positie van de betalingsbalans. Frankrijk tracht nu meer steenkool te krijgen in Polen, maar vooral hoopt het op aanvulling uit het Ruhrgebied. Een invoer uit dit gebied van 500.000 ton per maand voor de tweede helft van dit jaar — volgend jaar 1 miljoen ton per maand — zou eigenlijk nodig zijn. Maar, zo schrijft „The Economist”, „this expectation raises the whole problem of the level of industrial output in Germany; it will unquestionably provide the most controversial of all these topics that will be drawn into the vortex of the Paris discussions, which are to produce the answer to Mr. Marshall”.

De steenkoolvoorziening is één van de belangrijke oorzaken, waarom de Franse productie ondanks haar vooruitgang, nog achter is gebleven bij de door het plan-Monnet gestelde doelen.

* *

Bij de opstelling van het plan-Monnet is ervan uitgegaan, dat succes, behalve van de mobilisatie en coördinatie van alle materiële hulpmiddelen, evenzeer afhankelijk is van de gesteldheid van de geest. „La modernisation”, zo kan men lezen, „n'est pas un état de choses, c'est un état d'esprit”. Aan deze geest nu hapert nog het een en ander. Er heerst nl. een gebrek aan vertrouwen. Onomwonden heeft het plan-Monnet een sluitende begroting als onafwijsbare eis gesteld voor zijn uitvoering. Aan deze voorwaarde wordt niet voldaan. De laatste schattingen, t.w. frs. 610 milliard uitgaven en frs. 590 milliard inkomsten, hangen wederom in de lucht, „partly”, aldus „The Economist” van 2 Augustus jl. „as a result of the new social security programme and partly through rises in civil servants' pay that have been conceded while the budget was in course of discussion before the assembly”. Het daaruit voortvloeiende tekort zal vermoedelijk minstens frs. 100 milliard bedragen. Dit betekent inflatie:

In milliarden frs.	1938	1946	1947
		gemiddeld	Juli
Bankbiljettencirculatie	101,7	605,1	816,4
Voorschotten aan de Staat	46,7	450,4	652,1

Deze inflatie ondermijnt het vertrouwen en brengt Frankrijk regelrecht in de bekende vicieuze cirkel van lonen en prijzen, zoals uit onderstaande gegevens blijkt:

Prijzen	1938	1946	1947
Groothandel	100	648	847 (April)
Kleinhandel	100	645	837 (Jan.)
Lonen	100	375	480 (Jan.)

Zolang de race tussen lonen en prijzen niet ophoudt,

zal het economisch leven in Frankrijk onderhevig blijven aan spanningen en onrust.

* *

Op de positie van de Franse betalingsbalans hebben zowel de nog niet voldoende gestegen productie als de inflatie een ongunstige invloed. De eerste factor maakt, dat minder goederen beschikbaar zijn voor export, de tweede heeft tot gevolg, dat, voorzover die goederen beschikbaar zijn, zij op de wereldmarkt, door de hoge productiekosten, moeilijk kunnen concurreren. Het geschatte tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans van 1947 bedraagt frs. 188 milliard of \$ 1.555 miljoen. Men taxeert het actuele tekort op \$ 1.800 miljoen. Dit tekort zal moeten worden aangevuld met: de opbrengst van particuliere beleggingen ad \$ 400 miljoen, buitenlandse leningen hoofdzakelijk van de Verenigde Staten en Canada ad \$ 640 miljoen, goudrestitutie uit Duitsland ter waarde van \$ 95 miljoen. Het saldo ter grootte van pl.m. \$ 660 miljoen zal met de goudreserves van de „Banque de France” moeten worden voldaan. Gezien de reeds relatief zwakke positie van de circulatiebank „France will have come to the end of her gold reserve in two months”.

Dit bergt weer het gevaar in zich, dat, indien de importen moeten worden beperkt, zonder dat de binnenlandse productie in staat is haar aan te vullen, een nieuwe prijsstijging dreigt te ontstaan.

Oplossing van het steenkolenprobleem en vooral herstel van vertrouwen door een sluitende begroting zijn nodig voor een gestadige ontwikkeling van het economisch leven in Frankrijk, waarvan de richtlijnen zo klaar omschreven zijn in het plan-Monnet.

INTERNATIONALE NOTITIES.

ECONOMISCHE CONSOLIDATIE IN ZUID-AFRIKA.

Onmiddellijk na de oorlog deed zich in Zuid-Afrika, zoals overal elders, het verschijnsel voor van een soort koopwoede. Men had gebrek aan goederen en het publiek bezat overtollige kasmiddelen, later niet onbelangrijk aangevuld door uitbetalingen aan oud-strijders, die in Zuid-Afrika relatief talrijker waren dan in enig ander deel van de Britse gemeenebest.

In de laatste tijd is in deze ontwikkeling verandering gekomen. Groothandelaren raakten hun voorraden niet zo snel meer kwijt en kleinhandelaren riepen om langere crediten. Men toonde zich nerveus over deze gang van zaken, omdat men het begin van een depressie vreesde. Deze vrees schijnt evenwel ongegrond te zijn.

Volgens „The Times Review of Industry” van deze maand was het begrijpelijk, dat enige reactie moest intreden. Door de sterke aankopen nl. verdween een groot deel van de overtollige kasmiddelen. Met het slinken hiervan werd men ook kieskeuriger bij het verrichten van nieuwe aankopen. Men wilde meer keus, betere kwaliteiten.

De situatie in de voornaamste sleutelindustrieën is echter nog altijd gunstig. De bouwnijverheid floreert binnen de grenzen van het gebrek aan materialen en een strenge controle. De productie van bakstenen en ruwrijzer was in Maart jl. hoger dan ooit te voren, die van cement werd alleen overtroffen door het cijfer van November 1946: De belangrijke exporten van Zuid-Afrika; goud, wol en fruit, „are disposed of without difficulty”.

Een waardevolle index voor de stand van zaken in Zuid-Afrika is die van de werkgelegenheid (zie staatje blz. 652 bovenaan).

De dalingen waren tijdelijk en werden veroorzaakt door seizoensinvloeden of stakingen. Het Maartcijfer in 1947 is het hoogste cijfer ooit in Zuid-Afrika bereikt.

Volgens „The Times Review of Industry” heeft men in

1935 = 100	Europeanen	Niet-Europeanen	Totaal
Maart 1946	142,9	149,2	147,5
Juli 1946	145,0	149,7	148,5
Oct. 1946	146,3	148,7	148,1
Nov. 1946	146,7	147,8	147,5
Dec. 1946	146,7	146,9	146,8
Jan. 1947	146,6	145,3	145,6
Febr. 1947	145,5	149,4	148,4
Maart 1947	147,2	151,8	150,6

Zuid-Afrika in verband met een zekere terughoudendheid van de zijde van de kopers niet zozeer te maken met het begin van een inzinking, maar met een gezonde consolidatie op nog altijd hoog peil; dat evenwel afhankelijk is van de algemene toestand in de wereld, en wel in hoofdzaak van de situatie in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië.

VERKEERSPROBLEMEN IN DE VERENIGDE STATEN.

Een medewerker schrijft ons uit New York:

New York, met zijn geweldige bevolkingsagglomeratie, biedt, zoals vanzelf spreekt, een veelheid van verkeersvraagstukken. Deze komen het duidelijkst tot uitdrukking in Manhattan, het eiland, dat — met een oppervlakte van nog geen 60 km² — bijna een vierde gedeelte van de New Yorkse bevolking herbergt (t.w. ongeveer 1,7 miljoen zielen). Enkele honderdduizenden mensen betreden en verlaten dagelijks dit eiland, dat de kern van de stad vormt. Dit schept locale verkeersproblemen van buitengewone omvang.

Men kan echter constateren, dat hiervoor een oplossing is gevonden. Zonder dat langdurige en ernstige verkeersstremmingen optreden, kunnen bij het begin van een week-end ongeveer 100.000 auto's — d.i. evenveel als het vooroorlogs aantal auto's, in geheel Nederland — de stad verlaten; ook de terugkeer levert geen moeilijkheden. Zelfs bij de 15 bruggen en de 2 tunnels, die Manhattan met het vasteland en de omliggende eilanden verbinden — slechts 2 bruggen zijn tolvrij, bij de andere 13 moet iedere wagen stoppen om zijn tol te betalen! —, weet men opstoppingen meestal te voorkomen.

De wijze, waarop dit geschiedt, moge worden geïllustreerd aan het feit, dat de lengte van het wegdek van de Y-vormige Triborough Bridge ongeveer 5,5 km lang is, dat deze brug minstens twee banen in iedere richting heeft, en dat de lengte van de oprijwegen, die de brug met de grote verkeerswegen aan de drie uiteinden verbinden, 21 km is, zonder een enkele kruising of een enkel stoplicht. Met dergelijke fantastische bouwwerken worden verkeersproblemen opgelost.

Een tweede voorbeeld, ter illustratie dat ook niet-locale problemen op grootscheepse wijze worden opgelost, is het deze week ter sprake gekomen plan voor het „U.S. Super-Highway System“. Dit nieuwe „long range“ plan voor een netwerk van hoofdverkeerswegen, welk netwerk zich zal uitstrekken over de gehele Verenigde Staten, werd aangekondigd door de „Federal Works Agency“. Na de uitvoering hiervan hoopt men voldaan te hebben aan de steeds groter wordende eisen, die het, vooral gedurende de laatste 25 jaren, sterk toenemende wegverkeer stelt en zal stellen.

Het doorgaande verkeer is reeds zeer efficiënt af te wikkelen over de „Highways, Skyways, Parkways“, welke in het Oosten van de Verenigde Staten zijn aangelegd. Het nieuwe plan echter wil dit netwerk uitbreiden over het gehele gebied der Verenigde Staten. Het resultaat zal zijn: Oost-West, Noord-Zuid en diagonaal verbindingen, 60.000 km lang, 42 van de 48 hoofdsteden der staten verbindend; 182 van de 199 steden boven 50.000 inwoners zullen direct met dit netwerk van wegen worden gediend. Met behulp van tunnels en viaducten door de grote steden en door het vermijden van stoplichten, waar dit enigszins mogelijk is, zal een gemiddelde snelheid van 55 à 65 km per uur op ieder traject kunnen worden bereikt.

Met het voltooiën van deze plannen zullen zeker enkele jaren gemoeid zijn. Iedere vordering, die bij de uitvoering van de plannen wordt gemaakt, zal echter voordelen opleveren. Nieuwe bevolkingscentra kunnen worden gecreëerd nieuwe plaatsen voor vestiging van industrieën zullen worden ontsloten.

De financiering van het \$ 3.000.000.000 grote project zal, zoals gebruikelijk is bij de aanleg van wegen, geschieden door de Federale Regering en de regeringen der staten tezamen. Gedurende de laatste drie jaren is er hard gewerkt aan de plannen. Definitieve plannen zijn thans aangegenomen; het werk kan beginnen.

DEENSE KAAS.

In tegenstelling tot Nederland nam vóór de oorlog de export van kaas in Denemarken, in vergelijking met die van boter, slechts een bescheiden plaats in:

Export in 1938	Boter	Kaas	Kaas in pCt van boter
	(in miljoenen kg)		
Nederland	51	56	114
Denemarken	158	9	6

Ten gevolge van de oorlog hebben zich in Denemarken in de zuivelproductie structuurveranderingen voorgedaan, die voor de Deense kaasexport van belang zijn. De directeur van de Nationale Federatie van Deense zuivelverenigingen, L. P. Frederiksen, deelde in het „Danish Foreign Office Journal“ van Januari/Juni 1947 mede, dat gedurende de bezetting, tengevolge van tekorten aan andere voedingsmiddelen, de kaasproductie, na aanvankelijk te zijn gedaald, een stijgende lijn vertoonde.

In mill. kg.	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Kaasprod.	32	31	27	30	38	36	44	52

De vergrote productie heeft aanvankelijk niet tot gestegen exporten geleid, o.a. door de, naar het schijnt, blijvende grotere binnenlandse behoefte aan kaas. Het jaar 1946 echter geeft een ander beeld te zien:

In mill. kg.	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Kaasexport	9,6	8,9	6	4,7	2,2	1,7	0,9	10,7

Voor deze vergrote export is de gunstige vraagprijs een belangrijke factor.

Nu deze exportmogelijkheid zich eenmaal voordoet, is men geneigd haar verder te benutten. Zij brengt deviezen op, waaraan Denemarken, evenals zovele andere landen, behoefte heeft, en zij maakt tevens een einde aan de eenzijdigheid van de Deense zuivelindustrie, die in het verleden teveel op de productie van boter (en bacon) was ingesteld. Te dien einde is men hard doende om door verbetering van kwaliteit zich een blijvende plaats te veroveren in de wereldexport van kaas.

Te eniger tijd zal derhalve door betrokkenen terdege rekening moeten worden gehouden met deze nieuwe concurrent.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

Voorals in het begin der afgelopen week bleef de geldmarkt nog krap. De grote behoefte van het publiek aan chartaal geld, tot uiting komende in een stijging der bankbiljettencirculatie in de laatste 2 weken met f 83 miljoen, en wellicht voornamelijk door vakantie-uitgaven veroorzaakt, was hiervoor de belangrijkste reden. Aan het einde der week vloeiden weer enige middelen naar de banken terug, zodat wellicht op de bij De Nederlandsche Bank afgesloten beleningen kon worden afgelost en de callgeldrente kon dalen tot 1 pCt.

In de disconto's voor schatkistpromessen kwam in zoverre een verandering, dat voor 3 t/m 8-maandspromessen een daling van $\frac{1}{16}$ pCt intrad. Driemaandspapier noteerde dan ook $1\frac{3}{8}$ pCt, Februaripapier werd tegen $1\frac{5}{16}$ pCt, achtmaandspromessen waren tegen $1\frac{7}{16}$ pCt aangeboden,

terwijl de langere termijnen ongeveer 1½ pCt noteerden. Ruiltransacties kwamen bij deze geringe renteverstevigen vrijwel niet voor, zodat de omzetten beperkt bleven.

Ook na 1 Augustus heeft de Agent nog schatkistbiljetten aan de banken afgegeven, zodat de limiet voor Augustus thans vrijwel bereikt schijnt te zijn.

De periode van de inningen der heffingen begint thans vrij dicht te naderen. Voor de banken kan dit vrij zware liquiditeitsproblemen medebrengen, daar met name December-, Januari-, en ook Februaripapier over het algemeen in de portefeuilles der geldmarktinstellingen niet ruim vertegenwoordigd is. Vermoedelijk zullen de betalingen slechts ten dele met tot-veral komend schatkistpapier kunnen worden voldaan, zodat overdracht van schatkistpromessen wel zal moeten plaatsvinden. Het is nog niet bekend, tegen welke voorwaarden deze door het Rijk zullen worden overgenomen.

Van de Wereldbank heeft Nederland thans een lening gekregen van \$ 195 miljoen, met een looptijd van 25 jaar en een rentetype van 3½ pCt, vermeerderd met 1 pCt voor de vorming van het reservefonds der Bank. Voor de wederopbouw van ons land is deze lening ongetwijfeld van groot belang, daar de materiële uitrusting van het Nederlandse productie-apparaat hierdoor verdere verbetering kan vinden. De gevolgen van een dergelijk crediet zijn in eerste instantie ongetwijfeld deflationair, doch vermoedelijk zullen de deficitaire overheidsuitgaven dit meer dan compenseren.

Aangezien deze lening uitsluitend mag worden gebruikt voor het binnenlands herstel, zal verdere liquidatie van Amerikaans aandelenbezit onverminderd moeten plaatsvinden, al was het alleen maar om aflossing op reeds eerder verkregen Amerikaanse credieten te kunnen voldoen. Bovendien zijn de deviezenmoeilijkheden uit anderen hoofde met dit crediet niet opgelost, te oordelen althans naar de in de Deviezennota destijds verstrekte cijfers.

De aandelenmarkt gaf in de afgelopen week slechts geringe wijzigingen te zien, zowel voor binnenlandse als Indische fondsen.

	1 Aug.	8 Aug.
A.K.U.	187	194½
v. Berkel's Patent	124½	127½
Lever Bros. Unilever C. v. A.	289	294
Philips G. b. v. A.	370½	367½
Koninklijke Petroleum	408	410½
H.A.L.	201½	200½
N.S.U.	178½	178½
Deli Mij C. v. A.	159	161½
H.V.A.	242	238½
Amsterdam Rubber	146	148

STATISTIEKEN.

BANK VAN FRANKRIJK.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaal-voorraad	Disconto's en voorschotten	Voorschotten aan de Staat		
			Vaste	Schatkist	Bezettingskosten Duitsland
10 Juli 1947	64.817	143.457	117.449	106.700	426.000
17 Juli 1947	64.817	138.663	117.449	108.700	426.000
24 Juli 1947	64.817	135.228	117.449	106.000	426.000
31 Juli 1947	64.817	130.840	117.449	113.600	426.000

Data	Bankbiljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Staat	Diversen
10 Juli 1947	825.187	72.670	819	70.784
17 Juli 1947	816.457	75.724	759	74.020
24 Juli 1947	811.883	75.873	800	74.133.
31 Juli 1947	831.587	72.122	792	70.230

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 11 Augustus 1947.

Activa.		
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f Bijbank Agentsch.	— — —
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art. II, 1e lid, sub 3 van de Bankwet 1937 j ^o art. 4 van het Koninklijk besluit van 1 October 1945, Staatsblad No. F 204)		f —)
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		2.100.000.000,—
Beleningen: (incl. voorschotten in rekening-courant op onderpand)	Hoofdbank f Bijbank Agentsch.	151.571.113,22) 752.884,21 11.735.379,35
Op effecten, enz.		f 164.059.376,78
Op goederen en celen		163.542.422,89) 516.953,89
Voorschotten aan het Rijk (art. 16 van de Bankwet 1937)		164.059.376,78*)
Boekvoering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		1.500.000.000,—
Munt en muntmateriaal:		
Gouden munt en gouden muntmateriaal		f 502.078.712,94
Zilveren munt, enz.		1.962.737,51
Papier op het buitenland		f 441.950.200,—
Tegoed bij correspondenten in het buitenland		198.940.854,03
Buitenlandse betaalmiddelen		4.754.778,35
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds		345.645.832,38
Gebouwen en inventaris		64.951.153,98
Diverse rekeningen		3.500.000,—
		71.621.495,07
		<u>4.753.819.308,66</u>

Passiva.		
Kapitaal		f 20.000.000,—
Reservefondsen		12.452.579,46
Bijzondere reserves		32.247.868,69
Pensioenfonds		16.826.883,74
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiffen)		126.174.095,—
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgiffen)		2.781.014.735,—
Bankassiganties in omloop		27.035,91
Rekening-courant-saldo's:		
's Rijks Schatkist:		f 833.226.508,53
Geblokkeerde saldo's van banken		51.123.072,14
Geblokkeerde saldo's van anderen		34.394.151,99
Vrije saldo's		716.505.234,97
Diverse rekeningen		1.635.248.967,63
		129.827.143,23
		<u>f 4.753.819.308,66</u>

*) Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen f —
 *) Waarvan aan Nederlands-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) 39.529.875,—
 Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten 149.054.249,50

ZWEEDSE RIJKSBANK.

(Voornaamste posten in miljoenen kronen).

Data	Metaal		Staatsfondsen		Saldo buitenland	Fondsen ter beschikking der staats-schuld	Promessen staats-schuld
	Goud	Over-waarde goud	Eigen	Vreemd			
7 Juli 1947	365	231	2.270	294	112	94	182
15 Juli 1947	343	217	2.080	312	106	94	182
23 Juli 1947	322	204	2.101	311	148	94	182
31 Juli 1947	316	200	2.123	319	152	94	182

Data	Biljetten in circulatie	Deposito's					Regularisatie-rekening
		Direct opvraagbaar			45 dagen	Buiten-landse banken	
		Totaal	Staat	Banken			
7 Juli 1947	2.544	757	602	69	189	193	3
15 Juli 1947	2.444	717	606	32	189	169	3
23 Juli 1947	2.384	756	643	34	186	169	3
31 Juli 1947	2.543	682	570	31	186	173	3

DE NEDERLANDSCHE BANK.
(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en muntmateriaal	Papier op het buitenland	Tegood bij corresp. in het buitenland en buitenlandse betaalmiddelen	Wissels, prom. enz. en open marktpapier	Beleningen
23 Juni '47	503.642	130.158	136.417	101	159.582
30 " '47	503.670	129.943	226.966	103	173.896
7 Juli '47	503.732	129.943	235.756	3	157.687
14 " '47	503.817	139.661	214.047	3	164.720
21 " '47	504.087	143.983	210.429	—	153.944
28 " '47	504.149	146.443	207.391	—	151.520
4 Aug. '47	503.978	144.818	215.139	—	172.464
11 " '47	504.041	149.950	203.696	—	164.059

Saldi in rekening-courant

Data	Bankbiljetten in omloop	's Rijks Schatkist	Geblokkeerde saldi van banken	Geblokkeerde saldi van anderen	Vrije sald i
23 Juni '47	2.709.037	813.570	31.557	37.269	722.720
30 " '47	2.760.188	865.845	49.788	35.003	718.550
7 Juli '47	2.752.018	874.031	30.533	35.505	724.780
14 " '47	2.723.679	872.849	43.736	36.357	734.059
21 " '47	2.722.155	855.806	46.145	38.046	740.887
28 " '47	2.768.323	810.252	46.561	35.882	738.182
4 Aug. '47	2.804.931	836.932	32.256	34.930	722.890
11 " '47	2.781.015	833.227	51.123	34.394	716.505

NATIONALE BANK VAN BELGIË.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Totaal van de goudvoorraad ¹⁾	Buitenlandse deviezen	Papier op België	Voorschotten op overheidsfondsen	Deel- en pasmunt	Vorderingen op de Staat
26 Juni 1947	28.163	12.644	2.380	272	780	51.468
3 Juli 1947	28.025	12.207	5.709	268	773	49.883
10 " 1947	28.183	12.134	5.174	282	787	49.843
17 " 1947	28.196	12.282	5.260	197	806	49.288
24 " 1947	28.200	12.398	5.008	231	820	49.333
31 " 1947	28.214	12.227	6.190	266	754	49.763
7 Aug. 1947	28.420	12.155	6.020	280	759	50.031

Data	Overheidsfondsen	Totaal activa ²⁾	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courant saldi van de Schatkist	van anderen	Besluitwet van 6 Oct. '44 ³⁾
26 Juni 1947	637	162.697	75.380	1	5.838	541
13 Juli 1947	637	163.934	76.665	3	5.943	539
10 " 1947	637	163.388	76.711	5	5.307	538
17 " 1947	636	163.105	76.630	3	5.077	534
24 " 1947	637	163.062	76.484	4	5.213	534
31 " 1947	637	164.484	77.597	3	5.520	530
7 Aug. 1947	637	164.871	78.228	3	5.159	530

- ¹⁾ Waarvan 10.493 miljoen francs. onbeschikbaar goudsaldo na herwaardering van de goudvoorraad (Besluitwet no. 5 van 1-5-1944).
²⁾ Waaronder begrepen de post „Emissiebank te Brussel“, ten bedrage van 64.597 miljoen francs.
³⁾ Deze post omvat: oude biljetten over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten.

FEDERAL RESERVE BANKS.
(Voornaamste posten in miljoenen dollars).

Data	Metaalvoorraad		Other cash	U.S. Govt. securities
	Totaal	Goudcertificaten		
18 Juni 1947	19.891	19.131	230	21.186
25 Juni 1947	19.939	19.229	240	21.582
2 Juli 1947	20.057	19.347	219	21.629
9 Juli 1947	20.102	19.376	232	21.611

Data	F.R.-biljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Govt.	Member-banks
18 Juni 1947	24.068	17.322	225	16.241
25 Juni 1947	24.064	17.637	642	16.081
2 Juli 1947	24.260	17.624	658	15.988
9 Juli 1947	24.244	17.600	566	16.190

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Buiteni. wissels	Disconto's en voorschotten	Effecten	Biljetten in circulatie	Andere crediten
15 Juli 1947	5.118,8	116,7	70,0	49,8	3.866,7	1.202,9
23 Juli 1947	5.160,2	118,4	71,5	49,1	3.867,3	1.210,7
31 Juli 1947	5.187,1	96,3	82,7	48,7	3.979,6	1.127,4
7 Aug. 1947	5.212,5	88,2	86,4	48,3	3.927,2	1.197,4

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	31 Juli 1947	23 Juli 1947
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederl. Bank N.V.	f 776.090.225,17	f 844.809.301,44
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandse Gemeenten	„ 17.121,90	„ 737.946,93
Kasvorderingen wegens creditverstrekking aan het buitenland	—	—
Daggeldlening tegen onderpand	—	—
Saldo der postrekeningen van Rijkscomptabelen	„ 395.316.622,50	„ 379.556.756,29
Voorschotten op ultimo Juni 1947 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	„ 80.922.715,24	„ 80.922.715,24
Vordering in rek.-courant op: Nederlands-Indië	„ 667.174.613,46	„ 654.100.159,01
Suriname	„ 39.656.325,40	„ 39.557.795,40
Curacao	„ 409.873,26	„ 359.873,26
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	—	—
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	—	—
Andere staatsbedrijven en instellingen	„ 689.896.315,12	„ 665.593.501,98

Verplichtingen

Voorschot door De Nederl. Bank N.V. verstrekt	—	—
Voorschot door De Nederlandsche Bank N.V. in rekening-courant verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 857.222.600,—	f 857.222.600,—
Schatkistpromessen bij De Nederlandsche Bank N.V. ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„ 2100.000.000,—	„ 2100.000.000,—
Schatkistpromessen in omloop (rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank N.V. is geplaatst nihil)	„ 6367.300.000,—	„ 6374.100.000,—
Daggeldleningen	„ 147.742.722,50	„ 144.886.421,—
Muntbiljetten in omloop	—	—
Schuld op ultimo Juni 1947 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	—	—
Schuld in rek.-courant aan: Nederlands-Indië	—	—
Suriname	—	—
Curacao	—	—
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	„ 6.611.023,55	„ 30.628.760,89
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	„ 473.805.144,53	„ 484.794.331,11
Andere staatsbedrijven	„ 4.106.388,91	„ 3.962.617,48
Schuld aan diverse instellingen in rekening met 's Rijks Schatkist	„ 3192.370.480,42	„ 3202.831.265,93

PRODUCTIE EN EXPORT VAN NATUURRUBBER¹⁾

In 1.000 long tons	Productie natuurrubber			Export natuurrubber		
	Indonesië	Malakka	Totaal	Indonesië	Malakka	Totaal
1941	650	600	1.600	636	575	1.510
1942	—	150	255,8	50	55	207,4
1943	—	50	280,6	—	—	290,7
1944	—	25	280	—	—	206,7
1945	—	8,6	240	4,3	51,6	250
1946	175	403,7	835	212,5	366,9	940
1947 Januari	20	52,7	100	20	40,7	85
Februari	22,5	50,1	97,5	20	41,6	87,5
Maart	22,5	58,9	107,5	20	62,7	112,5
April	25	49,7	97,5	30	41	—

- ¹⁾ Bron: „Rubber Statistical Bulletin“ van Mei 1947. De cijfers zijn schattingen.
— betrekking: niet beschikbaar.

BUITENLANDSE KAPITAALSALDI IN DE VERENIGDE STATEN ¹⁾

(in miljoenen dollars).

Land	Ultimo 1942	Ultimo 1945	30 April 1946	31 Mei 1946	30 Juni 1946	31 Juli 1946	31 Aug. 1946	30 Sept. 1946	31 Oct. 1946	30 Nov. 1946	Ultimo 1946	31 Jan. 1947
Nederland	474,0	539,7	528,2	426,3	411,9	389,4	376,4 ²⁾	370,1 ²⁾	351,1 ²⁾	322,8	326,4	319,1
Engeland	837,8	892,5	709,5	585,8	485,3	756,0	624,1	665,1	736,3	640,9	563,1	585,6
Frankrijk	625,9	464,2	453,3	464,1	432,5	419,4	393,2	421,1	433,1	401,7	384,8	369,4
Zwitserland	592,1	722,3	730,4	725,4	737,0	741,0	752,5	745,9	756,3	760,9	766,1	769,5
Europa	3.608,1	4.037,0	3.889,6	3.698,7	3.554,8	3.790,7	3.612,0 ²⁾	3.649,5 ²⁾	3.738,9 ²⁾	3.603,8	3.574,2	3.645,8
Canada	425,1	1.395,7	1.347,7	1.306,2	1.313,2 ²⁾	1.278,7 ²⁾	1.223,5 ²⁾	1.177,3	1.110,6	1.067,0	979,7	967,1
Lat. Amerika	835,8	1.338,4	1.400,9	1.431,5	1.471,6	1.486,1	1.566,2	1.544,8	1.569,6	1.546,4	1.474,0	1.466,3
Azië	932,9	1.784,1	1.723,1	1.677,5	1.560,3	1.492,1	1.425,4	1.365,9	1.326,6	1.327,4	1.258,3	1.217,1
Totaal	5.980,2	8.802,8	8.674,4	8.405,8	8.338,2 ²⁾	8.496,2 ²⁾	8.344,2 ²⁾	8.250,1 ²⁾	8.280,2 ²⁾	8.270,4	8.009,5	8.047,3

¹⁾ Ontleend aan het „Federal Reserve Bulletin“ van Juni 1947. ²⁾ Gecorrigeerde cijfers.BANK VAN ENGELAND.
(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaal-voorraad	Govt. debts and Govt. securities	Fiduciary issue	Biljetten in circulatie	Biljetten in Banking Dept.
16 Juli '47	0,2	1.449,3	1.450	1.405,5	44,7
23 Juli '47	0,2	1.449,3	1.450	1.408,3	42,0
30 Juli '47	0,2	1.449,3	1.450	1.419,3	30,9
6 Aug. '47	0,2	1.449,3	1.450	1.421,7	28,5

Data	Gouden en zilveren munten	Govt. securities	Other securities		Deposits		
			Disc. and advances	Securities	Totaal	Public deposits	Banken
16 Juli '47	2,2	339,1	21,4	18,1	407,2	9,5	303,9
23 Juli '47	2,2	331,7	24,3	17,7	399,7	8,9	295,5
30 Juli '47	2,4	336,1	28,6	28,5	408,2	11,3	301,8
6 Aug. '47	2,4	335,0	19,0	27,2	393,7	18,3	279,6

GROOTHANDELSPRIJZEN HUIDEN EN STENEN ¹⁾.

Tijdvak	Huiden			Stenen			
	Nederland koehuiden gaaf, open kop f per kg	Verenigde Staten Green salted packers, No. 1, heavy native steers, Chicago		Rood per 1.000 stuks f	Boergraauw per 1.000 stuks f	Klinkers per 1.000 stuks f	Handgraauw per 1.000 stuks f
		\$ cts per lb.	Hert. Ned. Crt f per kg				
1938	0,52	11,62 ²⁾	0,48	9,00	9,00	11,75	11,75
1947 Jan.	0,65	22,00	1,29	25,50	28,00	38,00	35,50
Febr.	0,65	25,00	1,47	25,50	28,00	38,00	35,50
Mrt	0,65	23,00	1,35	25,50	28,00	38,00	35,50
April	0,65	21,00	1,22	25,50	28,00	38,00	35,50
Mei	0,65	22,50	1,32	25,50	28,00	38,00	35,50
Juni	0,65	22,50	1,32	25,50	28,00	38,00	35,50

¹⁾ De prijzen in Nederland zijn, behoudens die van 1938, vastgesteld.GOLDPRODUCTIE ¹⁾.

(in 1.000 dollars van circa \$ 35 per ounce fijn).

Jaar	Zuid-Afrika	Veren. Staten ²⁾	Canada ³⁾	Australië ⁴⁾	Totaal gerapporteerd ⁵⁾
1939	448.753	196.391	178.303	56.182	1.020.297
1940	491.628	210.109	185.890	55.878	1.094.264
1941	504.268	209.175	187.081	51.039	1.089.395
1942	494.439	130.963	169.446	42.525	966.132
1943	448.153	48.808	127.796	28.560	760.527
1944	429.787	35.778	102.302	16.310	682.061
1945	427.862	32.511	92.794	16.450	645.323
1946	417.647	56.890	98.994	21.595	668.973
1947 Jan.	34.021	7.612	8.184	2.205	
Febr.	19.965	5.483	7.775	1.820	
Maart	28.665	5.500	9.212		

¹⁾ Ontleend aan: „Federal Reserve Bulletin“ van Juni 1947.²⁾ Exclusief Sovjet Rusland.³⁾ Inclusief Philippijnen. Jaarcijfers: „U.S. Mint“. De jaarcijfers zijn schattingen van de „U.S. Mint“; de maandcijfers schattingen van het „American Bureau of Metal Statistics“. Voor 1945 is het totaal van de maandcijfers van het „American Bureau of Metal Statistics“ gelijk gemaakt aan het jaarcijfer van de „U.S. Mint“.⁴⁾ Te beginnen met 1945 zijn de Can. cijfers onderhevig aan eventuele officiële revisie.⁵⁾ Te beginnen met Dec. 1941 werden de gegevens verschaft door het „American Bureau of Metal Statistics“. Voor de periode Dec. 1941—Dec. 1943 hebben de cijfers betrekking op Australië: van Jan. 1944 af alleen op West-Australië.

Beschikbare krachten

INDONESIE.

Econ. Doctorandus

gehuwd, vijfjarige praktijkervaring op het gebied van financ. vraagst., belastingrecht en accountancy, wenst nu of met enige tijd een hem passende werkring in Indonesië te aanvaarden, en zoekt daartoe contact met onderneming of instelling. Brieven onder no. E.S.B. 983 bur. v. d. bl. Postbus 42, Schiedam.

Vacatures

GEMEENTE 's-GRAVENHAGE.

Burgemeester en Wethouders roepen gegadigden op voor de functie van

HOOFD

der. op te richten secretarie-afdeling „Economische Zaken“ (waaronder ook de gemeentebedrijven zullen ressorteren) in de rang van Referendaris C, op een jaarwedge van f 6.271,— tot f 7.651,—, benevens een overbruggingstoelage van f 240,— (voor gehuwden of kostwinners) of f 120,— (voor ongetrouwden) per jaar en mogelijk kinderbijslag. Aanstelling boven het minimum is niet uitgesloten. Alleen komen in aanmerking zij, die doctor of doctorandus zijn in de economische wetenschappen of meester in de rechten met kennis van economische vraagstukken.

Adressen worden verwacht vóór 1 September 1947, bezoeken eerst na uitnodiging.

Voor de Afdeling Wegverkeer worden gevraagd

ENIGE VROUWELIJKE KRACHTEN

die belast zullen worden met de opleiding van conductrices op de autobussen. Standplaats nadër te bepalen.

Vereisten: Mulo-, H.B.S. (3 of 5 j. c.) of gelijkwaardig diploma. Minimum leeftijd 24 jaar.

Bezoldiging: fl. 1520,— of hoger; met de mogelijkheid door te lopen tot het maximum van fl. 2760,— per jaar (1e loonklasse).

Sollicitaties met afschriften cijferlijsten aan de 2e Afdeling van de Algemene Dienst der N.V. Nederlandsche Spoorwegen te Utrecht.

Annonces, waarvan de tekst 's Maandags in ons bezit is, kunnen, plaatsruimte voorbehouden, in het nummer van dezelfde week worden opgenomen.

Abonneert U op

DE ECONOMIST

Maandblad onder redactie van Prof. P. Hennipman, Prof. P. B. Kreukniet, Th. Ligthart, Prof. N. J. Polak, Prof. J. Tinbergen, Prof. H. M. H. A. van der Valk, Prof. C. A. Verrijn Stuart, Prof. G. M. Verrijn Stuart, Prof. Mr. F. de Vries.

Abonnementsprijs f 22,50; franco p. post f 23,30; voor studenten f 19.—; franco per post f 19,80.

Abonnementen worden aangenomen door den boekhandel en door de uitgevers

DE ERVEN F. BOHN TE HAARLEM

DE
ARNHEM

LEVENSVZERKERING-
MAATSCHAPPIJ

PERSONEELSVZERKERINGEN

„HOLLANDIA”

HOLLANDSCHE FABRIEK VAN MELK-
PRODUCTEN EN VOEDINGSMIDDELEN N.V.

HOOFDKANTOOR TE
VLAARDINGEN

Plak zomerzegels!

BRIEFKAART

*Zomerzegels zijn postzegels
die kosten iets meer dan de
gewone, maar... Zomerzegels zijn
dan ook de beste postzegels
Waarom?
Omdat de kleine toeslag voor
een belangrijk deel bestemd
is voor
Uw Gemeenschap,
voor de
T.P.C.-bestrijding
Koop ze regelmatig!*

*aan U
in
Nederland*

Verkrijgbaar bij vele plaatselijke comités
en aan ALLE POSTKANTOREN

O.N.R.I.

Orde van

Nederlandse Raadgevende Ingenieurs

Onafhankelijke adviezen, ont-
werpen, toezicht op uitvoering

Waarborg voor deskundigheid en integriteit

VAKGEBIEDEN:

Bouw- en waterbouwkunde, verwarmingstech-
niek, electrotechniek, bedrijfsorganisatie, werk-
tuigkunde, scheepsbouw, koeltechniek

Vraagt ledenlijst aan bij

Secretariaat: Prinsessegracht 23, Den Haag

Maakt gebruik van de rubriek „Vacatures” voor het oproepen van sollicitanten voor leidende functies. Het aantal reacties die deze annonces tengevolge hebben is doorgaans uitermate bevredigend; begrijpelijk: omdat er bijna geen groote instelling is, die dit blad niet regelmatig ontvangt en waar het niet circuleert!

Nederlandsche Broederschap van Accountants

Opgericht 1909

Examens November/December 1947

Vraagt inlichtingen omtrent de studie aan het Bureau
der Examens, Parkweg 14, Zwolle

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

BEWINDVOERING EN EXECUTEELE

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

N.V. BRONSWERK

Huygen & Wessel — Becht & Dyserinck

VERWARMING, VENTILATIE, LUCHTBEHANDELING,
PIJPLEIDINGEN

Amersfoort, Amsterdam, Rotterdam, Apeldoorn, Leeuwarden, Alkmaar,
Vlissingen